

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

Opgericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen,
21 Maart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang
is een algemeen
Nederlandsch belang.”

Abonnementsprijs per jaar:
Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling. f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland „ 4.—
Afzonderlijke nummers „ 0.05

Prijs der Advertentiën:
Per vakje f 2.—
Bij contract reductie.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaatswende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □
Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

**LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet
tijdig ontvangen, of zij die VERHUIZEN wor-
den verzocht hiervan bericht te zenden
aan den Administrateur, Verhulststraat 51,
Den Haag.**

Inhoud van dit nummer.

Het vierde Informatieboekje. — Het eenige middel. —
Uit de O.-I. Mail. — West-Indië. — Feuilleton. — Wat
de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van
Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Indisch Literatuur-
Overzicht. — Leestafels. — Mededeelingen. — Passa-
gierslijst.

Het vierde Informatieboekje.

Door de Afdeling „Informatie-Bureau”
der Vereeniging Oost en West is dezer dagen
uitgegeven No. 4 harer serie brochures ter algemeene
inlichting betreffende Staats- en particuliere betrek-
kingen in onze overzeesche bezittingen. Dit vierde
boekje handelt over **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië**
en is behalve bij het Informatie-Bureau, Heulstraat
17, ook bij de firma Martinus Nijhoff, Lange Voor-
hout 9, Den Haag, te verkrijgen, tegen den zeer ge-
ringen prijs van 40 cent.

De heer L. J. C. van Es, c.-b.-i., die als vol-
komen deskundige, op verzoek der vereeniging, zich
de moeite gaf dit werkje samen te stellen, en zich
op uitnemende wijze hiervan kweet, zal zeker de
voldoening smaken, dat het door tal van belangheb-
benden zal worden geraadpleegd.

Als inleiding zegt de schrijver:

„De geheele betekenis van zijn werk te kunnen
omvatten — waarmede bedoeld wordt op eigen initi-
atief een werk op te zetten, of mede te werken aan
den opzet, voorts dit werk voor te bereiden, te ont-
werpen en daarna tot stand te brengen — zoodat
hij zijn volle geestkracht kan ontwikkelen en zijn
kennis kan toepassen, is een der grootste illusies
van den ingenieur.

In een hoogbeschaafd land, waar reeds sedert
eeuwen de thans bestaande toestanden geleidelijk zijn
voorbereid en geregeld, waar in nagenoeg het geheele
maatschappelijk leven alles op verdeling van den
arbeid is gebaseerd, zal het een uitzondering blij-
ven, althans wellicht eerst in het einde van de loop-
baan van den ingenieur mogelijk zijn, dat die illusie
en dan nog meest maar ten deele wordt bereikt.

Alleen in landen, die nog in het begin hunner
ontwikkeling zijn, waar alzoo nog zoovele toestan-
den bestaan, die verbetering behoeven, dus nog veel
te regelen valt, en waar gebrek is aan mannen met
geestkracht, ondernemingsgeest en kennis op technisch
gebied, daar zal hij, bij wien die onweerstaanbare
drang tot initiatief, tot scheppen en de daartoe gevor-
derde kracht aanwezig is, zooveel eerder voldoening
vinden van zijn wenschen.

Onder alle dergelijke landen bevelen voor hem onze

Koloniën zich het eerst aan, omdat hij daar werkt
onder landgenooten en met bestuurstoestanden, waar-
mede hij nog het meest vertrouwd is en die op vast
geregeld beheer zijn gegrondvest. Deze omstandighe-
den leveren alzoo groot voordeel voor hem op tegen-
over de verhoudingen in streken, waar hij geheel
vreemd zou zijn en waar de dikwijls weinig stabiele
politieke toestanden het bereiken van zijn illusie weder
in den weg zouden kunnen staan.

Maar vooral zal hij in O.-Indië betrekkelijk spoed-
dig zijn doel kunnen bereiken, omdat een deel der
aldaar wonende Europeanen na twintigjarig of langer
verblijf naar het Moederland terugkeert. Hierdoor heeft
er nog al opschuiving in alle rangen en betrekkingen
plaats, en wordt aanvulling door nieuw uitkomende
personen noodig.

Er is alzoo steeds vraag naar ingenieurs; maar
daarenboven neemt door de ontwikkeling van Indië,
de uitbreiding der bestaande bedrijven en het ontstaan
van nieuwe, die aanvraag nog toe. Particulieren
weten door flinke aanbiedingen en beleid in hun
keuze zich nog steeds van goede krachten te verze-
keren. De staat heeft de voorwaarden voor dienst-
neming aanmerkelijk verbeterd, maar nog overtreft
de aanvraag, b.v. van civiel- en mijn-ingenieurs, het
aantal van hen, die zich beschikbaar stellen.

De werkring aan ieder persoon opgedragen is
door dit gebrek aan personeel zeer ruim, de gelegen-
heid zich te ontwikkelen en de aandacht op zich te
vestigen gunstig. Voor energieke personen is tenge-
volge van het successievelijk openkomen van goede
plaatsen de kans om in betrekkelijk korten tijd een
goede positie te veroveren, zeer groot.

In onze Koloniën dus — meer in Nederlandsch
Oost-Indië dan in West-Indië — zal de ingenieur zich
een loopbaan kunnen kiezen, een werkring kunnen
vinden, die voor de groote meerderheid der ingenieurs
in Nederland niet zoo spoedig bereikbaar is.

Niettemin moet men wel overwegen vóór men besluit
de beste jaren van zijn leven onder de tropen door
te brengen.

Al zijn de toestanden in Nederlandsch Oost-Indië
over 't algemeen nog het meest passende aan onze
zedes en gewoontes, boven die van andere landen
buiten Europa, toch is de overgang groot en zullen
er naturen zijn, die meerdere jaren noodig hebben om
zich in de Indische maatschappij thuis te gevoelen.

Ook laat de overgang van klimaat zijn invloed
gelden en zal men genoeg gezond verstand, geest-
kracht en zelfbeheersching moeten bezitten om zoo
hygiënisch mogelijk te leven.

Daarenboven en dit niet het minst, zijn voor het
goed vervullen van een zoo ruimen werkring, met
onafscheidelijk daaraan verbonden groote verantwoor-
delijkheid, positieve karaktereigenschappen noodig,
zonder welke men beter doet te blijven in eene maat-
schappij als in het moederland, waar men meer kans
heeft, somtijds tot op rijpen manlijken leeftijd, om
geleid te worden dan zelfstandig op te treden.

Deze karaktereigenschappen zijn: een groote mate

van plichtsgevoel, zelfstandigheid, zelfbeheersching,
ondernemingsgeest; gaven, die niet iedereen bezit.

Bij het uitzenden van personen, die ingenieursbe-
trekkingen in Indië zullen vervullen, wordt dan ook
op die eigenschappen, naast technische bekwaamheid,
in de eerste plaats gelet, en aangezien bij jonge
personen nog soms zóó moeilijk over de karakter-
vorming is te oordeelen vóór ze in het werkelijke
leven zijn geplaatst, wordt bij voorkeur eene keuze
gedaan uit die jonge ingenieurs, die, praktisch werk-
zaam bij werken in eigen-uitvoering of bij bedrijven
met veelzijdig beheer, getoond hebben wat in deze
van hen te verwachten is.

Toegerust met de vorengenoemde karaktereigen-
schappen, technisch algemeen ontwikkeld en bekwaam,
praktisch voorbereid onder flinke chefs, die het zelf-
standig optreden van hun personeel weten te bevoor-
deren en te waardeeren, zal de ingenieur in Neder-
landsch Oost-Indië een ruimeren werkring kunnen
vinden, waarin hij zich volkomen op zijn plaats zal
gevoelen, en waarin hij tot ontwikkeling van de
welvaart van geheele landschappen zal kunnen mede-
werken.”

Na eenige praktische beschouwingen zoowel in het
algemeen als in het bijzonder, in verband met het
verkrege ingenieurs-diploma, behandelt schr. achter-
eenvolgens vrij uitvoerig alles betreffende den civ-
ingenieur, mijningenieur, werktuigk. ingenieur, scheik-
ingenieur (technoloog), electro-technisch ingenieur,
scheepsbouwkundig ingenieur, bouwkundig ingenieur,
geeft nog eenige beschouwingen, geldende voor alle
diploma's en een slotwoord. In het 2e gedeelte vindt
men inlichtingen betreffende: a. de opleiding tot in-
genieur (Techn. Hoogeschool), b. de financiële po-
sitie van den ingenieur in staats- en particuliere
betrekkingen. In 9 Bijlagen wordt vermeld de ver-
schillende plaatsingen van ingenieurs bij onderwijs,
eeredienst en nijverheid en bij de post, telegraphie
en telephoon in algemeenen dienst.

Wij bevelen dit nuttige boekje in veler belang-
stelling aan.

Het eenige middel.

Het zij mij vergund, naar aanleiding van het te-
kort aan ingenieurs, waarover in uw vorig nummer
werd gesproken, hier enkele opmerkingen te maken.

Ons gebied breidt zich in Oost-Indië gestadig uit.
Bij nagenoeg alle takken van dienst bestaat een te-
kort aan personeel.

Er is gebrek aan ingenieurs voor de openbare
werken, aan rechtsgeleerden voor de rechtspraak,
aan ambtenaren voor het binnenlandsch bestuur, aan
onderwijzers voor de scholen, aan geneeskundigen,
aan militaire officieren, enz., enz.

Voor den openbaren dienst in Indië worden aan
onze kleine natie allengkens eischen gesteld, waar-
aan zij niet meer kan voldoen.

De opengebleven plaatsen met personen van
vreemden landaard bezetten, met Duitschers bijv. of
mel Denen, die onze taal spoedig aanleeren, acht
men niet gewenscht.

Toch zal, wil Nederland als koloniale mogendheid niet een jammerlijk fiasco maken, in het thans reeds zoo nijpend gebrek aan personeel voor de openbare diensten in Oost-Indië voorzien moeten worden, en wel op afdoende wijze.

Onder de Javanen en de Maleiers onder de Indo's en de Indo-Chinezen zijn honderden en nog eens honderden jongelieden van goeden aanleg en goeden huize, die niets vuriger wenschen dan den Staat te dienen.

Doch de gelegenheid zich voor staatsbetrokkingen te bekwaamen bestaat in Indië nagenoeg niet. Een Hooge School, die daarin geheel voorziet, zal daar nimmer verrijzen.

Welaan: Stel voor Indische jongelieden van elken landaard de gelegenheid open hier — in Nederland — de vereischte kennis op te doen; stel beurzen beschikbaar, niet vijf of tien, maar honderd, tweehonderd studiebeurzen voor de meest bekwaame onder de bekwaamste der Indische jongelui.

Mocht dien weg worden ingeslagen, dan zal Nederlandsch vlag in het overzeesche rijk tot in lengte van dagen blijven wapperen; zal Nederland op de meest eervolle wijze zijn taak als koloniale mogendheid kunnen volbrengen.

Dit is het eenige middel. Er bestaat geen ander.
ORANG TOEWA.

Uit de O.-I. Mail.

Van Timor. Een correspondent schrijft aan De Javabode van 1 Augustus j.l. uit de wateren van Timor:

„Met de „Hertog Hendrik” naar Timor...” neen, het klinkt oubakken, taai, dat „met de... naar...” „De toestand op Timor” dan? Dat is het opschrift van een gecompileerd stuk voor een provinciaal blad; dat kan óók niet. Maar wat dan? „Timor”? Waarom niet, wat is nu een titel. 't stuk mijnheer, den inhoud, dàar gaat 't om! En dus.....

M'n hemel, dàcht ik niet dat ik geen oogenblik alleen kon zijn dat iemand me zou storen; iemand die nu over m'n schouder gekeken en m'n opschriften geknoei heeft gezien, en dan nog wel iemand, die heel geschikt, 'n goed kameraad maar prozaisch, maar cynisch is! Akelig! Met 'n absoluut gemis aan inzicht, zonder kijk op politiek, buitenlandsche politiek, hogere politiek! 'n „Gemengde berichten”-man. „Noem 't toch de „2e Lustige krieg”, man; de eerste was tegen Venezuela, je wilt toch die semi-Europeanen van 'n Portugeezen niet in ernst nemen?”

„M'n waarde”, — 't is waarachtig een goede kerel, maar hij hindert me nu — „m'n waarde, laat men in vredesnaam denken en schrijven, gun me rust in m'n eigen paar kubieke meters hut.....”

„Ik heb het!” juicht ie, „kerel maak d'r een tooneelstuk van, laat 't bij Prot opvoeren; prachtig, prachtig, twee bedrijven vóór de pauze; de ontkoop-ping in de 4e acte, de 3e moet nog komen.

„k Zie 't voor me: eerst speelt 't in de bergen; neger-soldaten vechten tegen onze Kromo's, drie dooden vallen — juist 't tikje drama, dat spanning geeft — gevangenen worden weggeleid, de Holland-sche vlag geplant... En dan de 2e acte aan boord: Lagerman moet de rol van „de gevangen luitenant” spelen; mon cher, 'k zie het voor me, Lagerman als hidalgo!

En dan het moment: uitbetaling van de tractementen aan de grijnzende neger-soldaten, aan den kleinen vieven sergeant, aan den hidalgo; verbazing en angst op hun gezichten bij 't zien van geld; van tractement! In 't 3e bedrijf moet de luitenant ontvluchten, op Dilly terugkeeren, waar zich snel 't bericht, 't ongelooflijke bericht verspreidt dat Portugeesche krijgsgevangenen van 't Hollandsche gouvernement tractement ontvangen! en in geld! En dan loopt Dilly leeg, alles wapent zich, Noord-Timor is uitgestorven, geen vrouw blijft thuis, overal is „op naar Koepang” de leus. Maar niet om te vechten! Om zich gevangen te laten nemen! En als 't scherm valt, moet 't tooneel 't residentiehuis voorstellen. Daarvoor dansen negers en Portugeezen, Timoreezen en negerinnen een wilden rondedans om de Hollandsche vlag; de resident staat met 'n groote Portugeesche ridderorde — voor z'n zorg voor een bevredigende oplossing van 't geschil — lachend naast den donkeren hidalgo, die z'n benoeming tot president van de Republiek in de hand houdt... natuurlijk moet nog een vrouwenquaestie ingelascht, om...”

Hier houdt m'n bezoeker even op, om z'n uitgegane sigarette aan te steken, en ik maak van de gelegenheid gebruik. 'n Heerlijk, neen, 'n grootsch plan vind ik het; zeker zal ik z'n raad opvolgen, als ik tijd heb; maar nu moet ik brieven afmaken die straks met de mail weg moeten.

„Sluit de mail!” De man is al weg, de akelige „prozaische cynicus” is nog geëngageerd óók, ge-

loof ik..... Ik ben m'n stemming kwijt. En hoe mooi had ik 't niet in mijn hoofd dat begin: „Bij 't komen ter reede van Koepang, den 21en Juli te 1 uur, vernamen we al van den quarantaine-dokter dat de toestand verergerd, ja lachelijk was. Telephonisch was bericht ontvangen van een schermutseling neen een gevecht bij Lakmaras, waar de onzen hadden gezegevierd, den vijand uit zijn versterking verdrijvend met achterlating van drie dooden en ongeveer 20 krijgsgevangenen, waaronder de luitenant Da Costa”.

Hoe had ik me voorgesteld onzen tocht naar Atapoepoe te beschrijven, m'n interview van den helden-luitenant Bosch weer te geven, den overtocht van de gevangenen te schilderen. Hoe fijn had ik in dezen officiëlen verslaggevers-stijl een enkel woord humor kunnen weven bij 't beschrijven van de nachtelijke ontscheping van troepen, gevangenen en vrouwen, als bijv. de oude schipper met z'n pink de eenige aanwezige foieleelijke negerin haar huishoudentje aangeeft met een „soedah Neeltje, laat je zakken!” wat ze beantwoordt met een buiging en 'n grijns van 'r dikke roode lippen om de helwitte tanden.

En nu? m'n illusies weg; m'n droomen van heldendaden, Willemsorde's vervolgen; en vooral: mijn ernst weg! Want nu ik de zaak de revue laat passeeren, moet ik bekennen dat mijn raadgever van het „Prot”-stuk wel wat gelijk had, dat er veel komisch is en weinig ernstigs; dat 't onwaarschijnlijkste hier mogelijk is bij dit phantasie-volk, bij deze surrogaat-Europeanen. Zou 't onwaarschijnlijkste ook ernstig kunnen worden? Ik geloof dat zelfs dat hier kan.

Voor velen, voor de verantwoordelijke personen hier — die de zaak toch au sérieux moeten nemen — lijkt me de affaire toch niet aangenaam, en de opmerking, dat je in zulke gevallen altijd met het eene been in 't gevang en met 't andere in de lauwertakken zit, is zoo onjuist niet! 't Gaat er dan maar om wèlk been je bijtrekt, als er „geeft acht” gecommandeerd wordt.”

Eerste Soerabajasche tentoonstelling van Europeesche kunstnijverheid.

In een vergadering van 't voorbereidingscomité der „Eerste Soerabajasche Tentoonstelling van Europeesche Kunstnijverheid”, is besloten alle op het Mis-sigit-plein te Soerabaja aanwezige gebouwen, thans in gebruik voor de Vezeltentoonstelling, aan te koop-nen, meldt het Soer. Hblad.

De opening der tentoonstelling is bepaald op 11 November 1911.

Het comité is voorts voornemens de gebouwen en den geheelen parkaanleg van het Mis-sigit-plein, na afloop der tentoonstelling, aan de gemeente aan te bieden.

Aesthetische tentoonstelling. In De Javabode van 28 Juli j.l. lezen wij hierover o.m. het volgende:

De vergadering van het uitvoerend comité voor de te Batavia te houden tentoonstelling ter bevordering van de aesthetische opvoeding van het kind, welke ten doel had eene uiteenzetting van de resultaten, welke het bedoeld comité heeft weten te bereiken.

Behalve de leden van het comité en de pers, waren slechts weinig belangstellenden opgekomen. De leider van de bijeenkomst, de heer Van Ingen, begon met eene uiteenzetting van de vóórgeschiedenis van de thans bijna tot uitvoering gekomen plannen, en moest tot zijn leedwezen constateeren, dat de medewerking, waarop men gehoopt had, beneden de gekoesterde verwachting gebleven was. Het comité had de attentie gehad de te behandelen punten te doen hectografeeren, zoodat de bespreking gemakkelijk te volgen was; de verzameling zou evenwel voor dit verslag te omvangrijk worden zoodat wij ons zullen bepalen tot de meest markante punten. Laten wij beginnen met de mededeeling, dat in de samenstelling der verschillende comité's de volgende wijzigingen zijn gekomen: de heeren Beekman en Mil-lus en mejuffrouw Binger zijn uitgetreden, terwijl de heeren Fischer, Van Leeuwen en Ghysels zijn opgenomen.

De reeds vroeger bekend gemaakte plannen omvatten verschillende concoursen, te houden tijdens de tentoonstelling; deze omvatten: muziek, zang, tooneel, gymnastiek en rythmisch bewegen, terwijl bovendien nog zullen ingericht worden een school-tentoonstelling van weefkunst, een tentoonstelling van teekenswerk, gemaakt door leerlingen van algemeene ontwikkeling, en een van reproducties van moderne schilderijen.

Veel animo heeft het comité nog niet weten te wekken; zoo hebben zich voor het muziek-concours waarvoor de vertolking van „eine kleine nachtmusik” als opgave was gesteld, nog geen deelnemende clubs opgegeven.

Een zanguitvoering. Een kinderkoor zal

GEBROEDERS DOMHOFF.

HOFKLEEDERMAKERS v. Z.K.H. DEN PRINS DER NEDERL.
Parkstr. 8, DEN HAAG, Tel. 3092

Gala-Costuums. — Uniformen. — Rij- en
:: Automobiel-Kleding. — Pelterijen. ::

Dames Wandel-, Rij- en Automobielkleding.

MARTINUS NIJHOFF

's-GRAVENHAGE - Lange Voorhout 9.

LEVERING VAN ALLE BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN.
ZENDT GAARNE CATALOGI, ENZ. OP AANVRAGE.

GEREGELDE ZENDINGEN NAAR OOST- EN WEST-INDIË
— AAN LEESGEZELSCHAPPEN EN PARTICULIEREN. —

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP

Maatschappij tot Exploitatie van Onroerende Goederen
„MOOI NEDERLAND”,

gevestigd te 's-Gravenhage, Koningin Emmakade 107,

exploiteert uitsluitend fraai en gezond gelegen terreinen in Nederland, o.a. het Villa-Park „Berg en Dal” (Sterrenberg en Keteldal). Gemeente UBERGEN.

Gelegen aan de beide groote wegen Nijmegen—Kleef, 80 Meter boven 't water, zuivere zandbodem, fraai en afwisselend houtgewas, schoone vergezichten, geregelde tramverbindingen, ruime en gemakkelijke verkeerswegen. *Ontworpen Electriche Bergtram door het geheele terrein.*

Terreinen van alle afmetingen te bevragen aan het Kantoor der Vennootschap en bij den Heer A. CREMERS te Berg en Dal (bij Nijmegen).

C. HOYNG,

SPIJSTRAAT 20/22 - DEN HAAG.
Amsterdam - Utrecht.

Onze geïllustreerde catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

Tafelserviezen - Glaswerk - Lepels
Vorken - Messen - Gasolinelampen.
PRIJSCOURANT GRATIS.

TOKO-BAHROE, Interc. Tel. 4796.

VAN KINSBERGENSTRAAT 126, DEN HAAG.
ALLEN INGREDIËNTEN VOOR DEN RIJSTAFEL

:: :: VERSCH ONTVANGEN. :: ::

DIRECTE AANVOER UIT NEDERLANDSCH-INDIË.
W. BARNAS & DIEMERS, - Importeurs.

Hotel-Pension INSULINDE.

Pension- en Hotel-verblijf,
Bankplein 2, Tel. Int. 1486,
DEN HAAG - (HOLLAND).

PERZISCH IMPORTHUIS LA HAYE.

NOORDEINDE 11. — Téléphone 6008.

Maison la plus ancienne et la plus importante de cette ville, dont les tapis d'Orient, importés directement et garantis authentiques, forment l'Unique Spécialité à l'exclusion de toute imitation.

Réparation des Tapis.

MARTON KULCSAR.

een stuk zingen, terwijl mej. Russcher eenige kinderliedjes zal voordragen. De heer Gerharz heeft de leiding van een kinderzangspel op zich genomen.

Een dansuitvoering. Eveneens heeft de heer Gerharz zich bereid verklaard een klasse kinderen rytmisch te laten bewegen op zang, en op muziek.

De subcommissie voor dit deel van het programma bestaat uit de dames Boot, Deelman-Born, Wefers Betting, en de heeren Wefers Betting en Milius die tevens het Uitvoerend Comité vertegenwoordigen.

Een gymnastiek- en scherm-uitvoering. Een klasse van jongens en meisjes zullen eenige vrije- en orde-oefeningen verrichten. Er zullen oefeningen, aan werktuigen vertoond worden, terwijl er ook een schermconкурс op sabel en fleuret gehouden zal worden. De eindkamp zal op een der tentoonstellingsavonden gehouden worden.

De subcomm. voor deze afdeling, tevens jury, zal bestaan uit de heeren Pourchez, Jonkers en Keen, die tevens het U. C. vertegenwoordigt.

Opvoering van een tooneelstuk. — Welk tooneelstuk opgevoerd zal worden, is nog niet bekend. De subcommissie voor deze afdeling bestaat voorloopig uit mej. Binger en den heer Meijer als vertegenwoordiger van het U. C.

Lezingen en voordrachten over aesthetische ontwikkeling. Wat houdt de aesthetische ontwikkeling op de school tegen? Hr. Koens.

Het aesthetische in het voorbereidend onderwijs. Hr. L. P. J. Vermeulen.

Het bebouwen van kunst-werken, Hr. J. G. van Ingen.

Subcommissie voor deze afdelingen de H.H. Vermeulen en Van Ingen.

Dit wat betreft de voorstellingen, welke in de pendoppo van het Gymnasium Willem III zullen worden gegeven.

Wat de tentoonstelling aangaat, deze belooft zeer belangwekkend te worden en wel voornamelijk door de medewerking van Europa; het Bataviasch Genootschap had geen termen kunnen vinden om verschillende exemplaren van weefkunst e. a. af te staan, zoodat men nu bij particulieren zal moeten aankloppen. Wij zullen in het kort samenvatten wat Europa deed om de weinige belangstelling van Indië te beter te doen uitkomen.

De „Nederl. Fabriek van schoolmeubelen” voorheen J. H. Keunen te Amsterdam heeft een belangrijke inzending schoolmeubelen beschikbaar gesteld. Fransche, Duitsche en Engelsche firma's zonden collecties modellen over onderwijs, de gemeente Parijs zelfs een verzameling van 40 vierk. M., welke na afloop aan het Schoolmuseum te Amsterdam wordt aangeboden. Duitsche, Deensche en Zweedsche uitgeverij ontzagen geen kosten om het comité te helpen aan schoolplaten, waaronder uit Zweden een prachtcollectie platina-afbeeldingen. De firma Brown & Co. droeg bij met reproducties van kunstwerken

FEUILLETON.

Nabetrachting van het Vezelcongres. *)

Wie geluisterd heeft naar het woord der dankbaarheid, dat de vreemde congresgangers hebben gesproken, heeft daarin den toon der lichte overdrijving niet gemist. Wanneer wij bewondering hebben getoond voor den opzet en voor de leiding van het congres, wanneer wij dus het congres quatalis hebben gewaardeerd als iets degelijks en iets grootsch, dan rest altijd nog de gewichtigste vraag, namelijk die omtrent de resultaten voor de cultuur in Nederl.-Indië. En al de schoone woorden van lof en dankbaarheid verbeteren de omstandigheden niet, waarin Java en de Buitenbezittingen ten aanzien der vezelcultuur verkeerden.

De zaak is, dat het congres door sommigen al wordt beschouwd als de inzet van een betrekkelijk nieuwe en groote cultuur, de vezelcultuur, welke een pijler moet worden van Indië's welvaart. Dat nu moge zeer wenschelijk zijn, de kans er op is, blijkens het verhandelde op het congres, niet groot. Maar dit te hebben aangetoond, is al een bijzondere verdienste.

Het feit, dat de vezelcultuur in de jongste jaren zich in Indië uitbreidde, staat vast. In de „korte berichten voor landbouw, nijverheid en handel”, uitgegeven vanwege het Departement van Landbouw, werd eenigen tijd geleden de uitslag meegedeeld van een enquête over de uitgestrektheid, welke op 1 Januari 1911 de vezelgewassen besloegen. Kapok en katoen nemen daarvan natuurlijk het overgrote deel in beslag, vooral op de Buitenbezittingen, waar de aanplant van agave- en van pisangvezels niet noemenswaardig is. Op Java zijn 8839 bahoes door vezelondernemingen aangeplant met kapok, 8748 met sisalhennepe, 382 met manilla-hennepe. De bevolkingscultuur op Java heeft voor kapok 30078 bahoes,

evenals de Algemeene Fotografische Gesellschaft te Berlijn. Uit het Rijksmuseum ontvangt het comité gipsafgietsels, voornamelijk naar Quellinus. Op het gebied van prentenboeken en speelgoed zal 't meest moderne worden tentoongesteld. Verder kunnen verwacht worden teekeningen van schoolgebouwen en schooltuinen (ontworpen door den bekenden tuinarchitect Springer). Een poging om een tuin aan te leggen kon door gebrek aan fondsen niet worden doorgezet; de reeds gemaakte teekeningen zullen evenwel ter bezichtiging worden gesteld.

Het fröbelonderwijs is verzorgd door Den Haag (methode Ligthart). De Nederl.-Indische scholen hebben een aanschrijving van den directeur van E. O. en N. gekregen om te steunen door toezending van teekeningen. Misschien zullen ook proeven van scholen in Oostenrijk ontvangen worden. De voorzitter van de Vereeniging voor Teekenonderwijs in Nederland, de heer Wierink, zeide een goed verzorgde inzending toe.

Wij zullen evenwel de opsomming eindigen; voldoende is aangetoond, dat de tentoonstelling over een groote hoeveelheid materiaal zal beschikken, dat in de verschillende lokalen van het gymnasium, naar het comité hoopt, behoorlijk tot zijn recht zal komen. Uit den aard der zaak is het gymnasium niet geschikt voor expositiegebouw, doch men zal er van maken wat mogelijk is.

Wij komen nu aan de meer essentiële factoren, n.l. de financiën, de openstelling, den duur etc.

De bedoeling is de tentoonstelling te houden in de laatste week van September en in de eerste week van October. Men tracht zooveel mogelijk aan te moedigen tot bezoek en heeft daarom een voorstel geformuleerd om van de Regeering gedaan te krijgen dat de Onderwijs inspecteurs van Java zoodat als van de Buitenbezittingen en de onderwijzers van Java de tentoonstelling zullen bezoeken. Aan de onderwijzers zou vergoeding voor reiskosten kunnen worden toegekend, verblijfkosten moeten zij zelf dragen. De entree is zoo laag mogelijk gesteld n.l. op f 0.50. Na afloop der tentoonstelling hier zullen de inzendingen waarschijnlijk te Semarang en te Soerabaja worden tentoongesteld.

De directeur van onderwijs naar Europa. — Uit Batavia schrijft men aan het Soer. Hblad:

De directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid, de heer Mr. Dr. Koster, gaat begin Augustus met de „Rembrandt” naar Europa, met 3 maanden buitenlandsch verlof.

Dan komt de directie van dit departement tijdelijk in handen van den heer Kalshoven, secretaris van O., E. en N.

Inlandsche rechtsschool. Naar wij in de Indische bladen lezen is van het plan om een eigen gebouw op te richten voor de Inlandsche rechtsschool door de regeering voorloopig afgezien. Het thans voor die inrichting gebezigd gebouw aan het Koningsplein-zuid is weer voor zes jaren ingehuurd.

katoen 2115, agave-vezels 359, pisangvezels en manilla-hennepe 2020. De totalen voor heel Indië zijn 41442 bahoes kapok, 12527 katoen, agave 9317, pisangvezels 2637 bahoes.

Men kan dus niet zeggen, dat de vezelcultuur algemeen verbreid is. Zoo konden de ervaringen evenmin algemeen als omvangrijk zijn. Daarin nu heeft het congres verandering gebracht, omdat men er van zijn eigen kennis en ervaring heeft meegedeeld. Achterhoudend is men niet geweest... op een enkele uitzondering na. De „Handelsvereniging Amsterdam” namelijk wenscht haar gegevens van de vezelcultuur geheim te houden. Op Bendorodjo heeft zij 1300 bahoes agave, waarvan de productie verwerkt wordt op Djengkol-Kalassan, waar een agave-aanplant van 3000 bahoes is. Van dien aanplant moest in het jongste verslag verklaard worden, dat hij ongelijk is en achterlijk en een productie gaf van slechts 9800 pikol. Er werd met verlies gewerkt. Op Karang Dinoyo heeft de H. V. A. een aanplant agave van 1100 bahoes, maar de exploitatie moet dit jaar pas aanvangen.

De H. V. A. had derhalve heel wat kunnen meedeelen, maar zij verkoos dat niet. De geheimhouding gaat zóó ver, dat aan de buitenlandsche congresbezoekers niet slechts de toegang tot de fabriek, doch zelfs tot den aanplant werd geweigerd. Men kan die geheimhouding betreuren, men heeft haar tevens te eerbiedigen; en het is te hopen, dat de H. V. A. ten congresse, waar zij zweeg, een en ander vernomen heeft, waarmee zij haar winst kan doen.

Gelukkig waren anderen scheutiger. Uit de gewesten Semarang en Solo, waar de meeste vezelondernemingen zijn, waren verscheidene planters opgekomen en men heeft een antwoord gezocht op de vraag, onder welke omstandigheden de vezelcultuur kan slagen, welke vezel in bepaalde gevallen de verkieslijkste is, hoe de bereiding het best geschiedt. Uit West-Java waren haast geen planters opgekomen; Midden- en Oost-Java brachten het overgrote deel te zamen.

H. S. VAN HASSELT,
KLEERMAKER,
Noordeinde 94, den Haag. Teleph. 3158.
Automobiel-kleding, Rij-kleding,
Pelterijen.

N.V. BERLITZ-SCHOOL Mij.
welbekend bij allen die met verlof in Nederland vertoeven.
Noordeinde alleen 42^B, boven Maison KRUL.
Telefoon 6318.

TALEN: DUIJSCH, ENGELSCH, FRANSCHE, ITALIAANSCH, SPAANSCH ENZ.
door ontwikkelde leeraren, uit de desbetreffende landen, die eene zuivere uitspraak vrij van dialect bezitten.
Om teleurstellingen te voorkomen, lette men vooral op het juiste adres Noordeinde 42b, boven maison Krul.

Exploitatie-Maatschappij
PARKEN „GROOT-HAESEBROEK” en „OUD-WASSENAAR”.

Kantoren { WILLEM DE ZWIJGERLAAN 3, Den Haag, Telefoon SCHEV. 621.
„KLEIN-HAESEBROEK”, Wassenaar, „ HAAG 419.

Wie het geheele jaar door genieten wil van prachtige natuur en heerlijke lucht,
Wie lage belasting wil betalen en toch van het stadsleven wil genieten,
Wie rust verlangt na zijn werk

Die bouwt op „OUD-WASSENAAR” of „GROOT-HAESEBROEK”.

Grond tegen lage prijzen, zuivere zandbodem en drinkwater, electriciteit voor kracht en licht aanwezig.

Uitmunten inggericht HOTEL „KASTEEL OUD-WASSENAAR”.

Gedurende de zomermaanden thee- en diner-concert. Uitstekende keuken, wijnen van bekende huizen.

Geregeld AUTO-DIENST op Den Haag, gemakkelijke verbinding met Rotterdam.

Inlichtingen te Kantoren der Maatschappij of bij de Architecten der Mpij. Z. HOEK en J. TH. WOUTERS Waldeck-Pyrmontkade 133, Den Haag, Telef. Haag 2608.

Opgericht 1840.
Pianohandel.
Tel. 3689. Hofleverancier.

Hoofdvertegenwoordiger:

Kastner
AutoPiano's.

Schiedmayer,
Ritmüller, Rachals,
Dörner.

ELECTR. PIANO'S „VIRTUOS”.

ABONNEMENTEN OP ONZE NOTEN-ROLLEN-
BIBLIOTHEEK WORDEN DAGELIJKS AFGESLOTEN.

Verhuren van Piano's en Vleugels door 't geheele land.

C. F. VAN DER DOES,

L. Houtstraat 9. Telef. 3689. DEN HAAG.

CROES & Co., Spui 231, DEN HAAG,
METAALWARENFABRIEK,
fabriceeren met steeds toenemend succes hun
Nieuw-Systeem WARM ETENDRAGERS (Koksblak).

voor uitzending van Warmblijvende Diners,
- voorzien van dubbele isoleerende wanden, -

2	3	4	6
f4.-	f4.50	f5.-	f6.50

dezelve met aluminium binnenwanden
f5.25, f6.-, f6.75, f7.75 per stuk.

Bijbehorende stellen Schaaltjes en Deksel
Email f2.25, f2.50, f3.-, f3.50
Aluminium -3.25, -3.50, -4.25, -4.75
Alum. Tusschendeckels -1.- -1.25, -1.50, -2.-
per stel.

TELEPHOON
3709.

Bij groote hoeveelheid speciale prijs.
EXPORT naar OOST en WEST.

**NEDERLANDSCH-INDISCH
ADMINISTRATIE-KANTOOR EN HULPBANK.**
's-Gravenhage — Kortenaerkade 10.

CREDIET- en BANKZAKEN.
LEVENS- en BRAND-VERZEKERINGEN.
ADMINISTRATIËN.

*) Overgenomen uit de Jayabode van 1 Aug. 1911.

De correspondent van het Soer. Hblad te Semarang schrijft aan zijn blad:

„Een tijdje geleden werd in de Locomotief verbazing geuit, dat er zoo weinig animo bestond voor de rechtsschool. Van Inlandsche zijde vernemen wij, dat de reden daarvan niet is te zoeken in de onzekere positie na afloop hunner studie, maar uitsluitend in de duurte daarvan.

De opleiding van dr. djawa is geheel kosteloos. Nu ligt het niet in de bedoeling om ook hier kosteloze opleiding te willen genieten: daar de Inlandsche rechtskundigen moeten voortspruiten uit de elite van de Inlandsche maatschappij, wat voor Inlandsche geneeskundigen niet noodzakelijk is, maar men vraagt gratis voorbereidingsonderwijs op de Europeesche lagere school en vermindering van het kostgeld op 't internaat te Batavia.

Men kan ook wel bij families gehuisvest worden, maar zoo dit in speciale gevallen niet gaat, is men aangewezen op het internaat en in zoo'n geval is een kost- en leergeld ad f 35 bijv. voor een asswedono beslist te hoog.

Een regent kan f 50 betalen. Voor hem is dat bedrag geen bezwaar, men vergeet niet dat de meeste Inlandsche ambtenaren gezegend zijn met een aantal kinderen. (Bepaling van 't kinderaantal door kunstmiddelen bestaat bij hen niet. Bij de Inl. getrouwde vrouw zijn dergelijke maatregelen uit den boeze.)

Moet er voor één kind al maandelijks f 35 uitgegeven worden, wat blijft er dan voor de anderen over als het tractement hoogstens f 145 bedraagt?

WEST-INDIË.

SURINAME.

Blijkens de berichten uit Suriname zijn de geboederen er nog steeds in gisting. De lezing van dominee Boers heeft gewerkt als een stok in een mieren- of termietennest gestoken. Het zal nog een geruimen tijd duren eer de gewone kalme is teruggekeerd in die kleine maatschappij, waarin zoo weinig voorvalt dat de aandacht afleidt. Daar valt geen Gioconda te stelen, waardoor alle Afrikaansche kwestien op den achtergrond geraken. Overstromingen, orkanen, aardbevingen komen er niet voor. Kwam er nu maar een reizend circus of een operatroep, dan was het leed spoedig vergeten.

Of des heeren Thomson's „Open brief aan Ds. A. E. Boers" het door den schrijver gewenschte effect zal hebben staat nog te bezien, want in dit „Pendant van 's Heeren B's Over de beweging in deze dagen" — zooals de ondertitel luidt — zegt de heer Thomson menige harde waarheid, en harde waarheden worden nu eenmaal slecht verduwd.

Met den open brief beoogt de heer Thomson, lid der Koloniale Staten, dominee Boers duidelijk te maken, waarom diens lezing, waarvan men zulke hoge verwachtingen had, inplaats van een suc-

Bij de besprekingen betreffende de vezelcultuur, viel de Europeesche onderneming natuurlijk te onderscheiden van den Inlandschen landbouw. Op het congres nu kon men vier groepen van deelnemers onderkennen: planters, wien het in de eerste plaats te doen was om voorlichting voor de Europeesche onderneming; ambtenaren, die vooral ten bate van den Inlandschen landbouw kwamen spreken en hooren; machinefabrikanten en machinehandelaars; handelaars in producten. Maar wanneer de handel als groep genoemd wordt, dan dient toch ook vermeld, dat die handel slechts geringe belangstelling heeft getoond, althans door weinigen werd vertegenwoordigd.

Deze afwezigheid was hierom te meer jammer, wijl voor de ontwikkeling van enkele vezelcultures juist de medewerking van den Europeeschen handel bepaald is noodig geacht. Zoo voor de katoen. Te Palembang ging het tot dusverre vrij aardig en de uitvoer leverde daar gedurende het vorige jaar een miljoen gulden op (100 duizend pikol à f 10.—). Maar vooreerst wordt er niet gezuiverd, ten tweede wordt er niet gesponnen, ten derde zijn er in den katoenhandel bepaalde misbruiken in het Palembang, zoowel als elders in Indië. Waar tevens gebleken is, dat de katoenteelt op Europeesche ondernemingen niet stellig op goede vooruitzichten kan bogen, daar is het ondersteunen der Inlandsche teelt het meest voor de hand liggend. Die steun moet grootendeels komen van de zijde der handelshuizen. Dan zou tevens het machinale zuiveren en spinnen moeten worden ingevoerd, maar welke de vereischte machines zijn, kon evenmin als de rentabiliteit door het congres worden vastgesteld. Gouden bergen zijn van de katoen voorloopig niet te wachten.

Het vlechten van tabaksmatten uit poeroenvezel in Zuid- en Oost-Borneo is een zeer nuttig bedrijf, dat echter gepaard gaat met een zóódanig verkeerd verkoop, dat de Inlander daarvan slechts een bijverdienste heeft. Het gevolg daarvan kan zijn, dat vandaag of morgen een onvoldoende hoeveelheid

ces tot eene mislukking werd. En dan worden, in een achtal bladzijden, den heer Boers eenige vragen voorgelegd, die hem een anderen kijk op de dingen zullen geven en hem het onredelijke van vele zijner uitingen doen inzien.

Als een bewijs hoe prikkelbaar dominee Boers' lezing de menschen gemaakt heeft, het volgende: onder de lessen door den dominee gegeven, komt ook deze voor: „Niet een zwart kind zijn pakje laten dragen omdat men minder zwart is — of bijna blank." Van deze niet zeer gelukkige inkleeding van een in het algemeen bedoelden raad maakt de heer Thomson gebruik om de volgende vraag te plaatsen: „Is het ook uwe bedoeling Ds. Boers, dat men eerst volkomen blank moet zijn, aler men een zwart kind als pakjesdrager mag gebruiken?"

En de heer Thomson heeft de brochure van dominee Boers „kalm en zonder prejudice gelezen en herlezen." Wat moet men dan verwachten van hen, die in andere gemoedsstemming gelezen hebben?

De komst van een reizend circus is inderdaad dringend noodig!

Aan het slot van zijn open brief resumeert de heer Thomson de redenen waaraan het te wijten is dat dominee Boers' lezing geen succes was, in de volgende woorden:

„Naar mijne innige overtuiging niet aan uwe bedoeling om te krenken en te grieven, dus niet aan opzet, om de geheele gekleurde bevolking onder het Motto „Zedelijke verheffing" zoo laag mogelijk naar te trekken, maar aan de gewoonte den Hollander eigen, om te generaliseeren en aan het eigenaardige of ongewone kleed, waarin gij uwe geschreven zoowel als uwe uitgesproken gedachten hebt gestoken."

En dan profeteert de heer Thomson: „Toch zal na jaren blijken, dat uw werk niet geheel onvruchtbaar was, want de slapenden hebt gij door uw snibbigen toon wakker geschud en als wachtwoord toegeluisd: „„Staat op en waakt", terwijl gij door uwe helle kleuren den slaap verdreef uit de oogen van de wakenden, die op weg waren in slaap gesust te worden."

Achter den open brief is overgedrukt een reeks artikelen onder den titel „Waar gaat 't heen" verschenen in Onze West van 1905 (Nos. 571—580) van de hand van den heer Thomson. Veel van hetgeen hierin voorkomt is door de lezing van dominee Boers weer actueel geworden.

De nieuw benoemde landvoogd zal zeker niet nalaten kennis te nemen van uitingen als deze open brief, die hem, naar vermoed mag worden, door den schrijver wel zal zijn toegezonden. Aanbevolen zij hem ook de lezing van den brief van haar correspondent te Paramaribo in de N. R. Ct. van 23 Augustus, Ochtendblad A.

De nauwgezette kennisneming van zulke beschouwingen over den tegenwoordigen toestand der kolo-

matten wordt afgeleverd en de tabakscultuur zich op andere wijze moet voorzien. Het is eigenlijk een schande, dat de werkmans zich met een loon van 1 à 2 cent per uur tevreden stelt en de opkoper een overmatig voordeel trekt. Het is de handel, die daarin een verandering kan brengen. Gebleken is ook wel, dat het vlechten van weelde-artikelen den Inlander geen groote voordeelen bezorgt. Er is geen markt voor. Het congres heeft het wel niet bepaaldelijk gewild, maar toch als bij toeval een streep gehaald door al vele mooie verwachtingen en voorspiegelingen.....

Men kan er te Batavia en in Den Haag tokotjes voor openen, maar handel en markt zijn er voor de fraaie voorwerpen niet. Wanneer men de „kunstnijverheid" van den Inlander wil beschermen, moet men dus vooral niet voor den dag komen met goede winkten, door den verkoop te behalen. De zorg voor het instandhouden van de Inlandsche „kunstnijverheid" verblijve aan het Inlandsche hoofd; de Europeesche ambtenaar lette meer op arbeid, vaaruit een economisch voordeel te behalen valt.

Zoo'n arbeid is de cultuur en de bereiding der jute (hibiscus cannabinus). De jute wil wel groeien op Java, namelijk op drassigen bodem, maar of het Europeesch kapitaal er zich druk mee maken zal, is aan grooten twijfel onderhevig. Kan nu de Inlander in de voor jute geschikte streken er toe gebracht worden na de cultuur ook de bereiding ter hand te nemen, dan is hem een winstgevend bedrijf verzekerd. Immers zou, met in gebruikneming van nieuwe handmachines, een misschien tienvoudig product aan garen te verkrijgen zijn, terwijl een handweefgetouw, mits doelmatig aangewend, een zeer bruikbaar linnen zou opleveren. De goeni-zakken, die bij duizenden uit Britsch-Indië worden betrokken, zouden dan hier in Indië worden vervaardigd.

Men ziet, dat het belang der bevolking op het congres wel zwaar heeft gewogen. Steeds is gevraagd wat een vezelcultuur voor haar zou kunnen zijn en hoe zij het product zou moeten bewerken. Hoe eigen-

Speciale inrichting tot het vervaardigen van OVERHEMDEN en ONDERGOEDEREN, naar maat of volgens model.

G. Lörcher

DEN HAAG, Hoogstraat 32-32a.

Wormbonbons „Kenha" Uitstekend en lekker smakend middel tegen wormen.
Rhamnagar Regelt op de gemakkelijkste en meest pijnlooze manier den stoelgang. Het is een smakeloos, onschadelijk, plantaardig middel en vooral aan te bevelen voor lijders aan aambeien.

Stoomlevertraan-Emulsie Aangenaamste en gemakkelijkst verteerbare vorm der levertraan.
Quina-Laroche en QUINA-LAROCHE FERRUGINEUX. Tegen zwakte, gebrek aan eetlust, koorts, etc.; de laatste vooral tegen bleekzucht en bloedgebrek.

Eikel-Cacao Beste dagelijksche drank voor kinderen, zwakke en klierachtige gestellen; tevens geneesmiddel bij stoornissen der spijsverteringsorganen.

Melksuiker Chemisch zuiver; speciaal voor kindervoeding.
Peptovine Versterkingsmiddel bij onvoldoende spijsvertering, bevattende peptonen, welke direct in het bloed opgenomen worden.

Tamarinde-Bonbons Laxeerende vruchtenpastilles in confituurvorm.
Asthma-Sigaretten Geven onmiddellijke verlichting bij aanvallen van asthma. Ruim 30 jaren succes.

Salmiak-Pastilles De beste huismiddelen tegen hoest, heescheheid en keelpijn.
Bloemen-Pastilles en Mentha-Pastilles No. 2 met viooltjes-aroma.

Fabrieksmerk.
KRAEPELIEN & HOLM, Apothekers - Hofleveranciers, Zeist.

Voor passages en verzendingen van goederen naar alle werelddeelen wendt U tot de FIRMA

DE VRIES & Co.

17 PRINSESTRAAT. TELEPHOON 3969.

MAISON DROUOT

□ □ DEN HAAG □ □
LANGE HOUTSTRAAT 7 en 2. — TELEF. 753.
GROOTSTE INRICHTING
TOT COMPLETE MEUBILEERING
BEHANGERIJ - STOFFEERDERIJ - EIGEN
MEUBELFABRIEK - ANTIQUITEITEN EN
□ □ KUNSTVOORWERPEN. □ □

DE BAS & Co., Bankiers
NOORDEINDE 64c :: 's-GRAVENHAGE
belasten zich met alle **BANKZAKEN.**

— SAFE-INRICHTING. —

Gescher & Kemper
DEN HAAG - VLAMINGSTRAAT 22.
Tapijten - Meubelen

RIJWIELEN.

DE GLORIE VAN HOLLAND.

:: PRIJSCOURANT GRATIS EN FRANCO. ::

DESGEWENSCHT GEMAKKELIJKE CONDITIES.

COLUMBUSSTRAAT 76. - Tel. HAAG 2643. - Kantoor 8-6 uur.
H. W. DOHNA, Civ. Ingenieur, Fabrikant.

nie zal hem voorbereiden voor de moeilijke taak, die hem ginds wacht. Van zijn beleid zal het afhangen of de kolonie de kalme herkrijgt, noodig voor haar economische ontwikkeling.

Blijft de gisting — door zeer verschillende oorzaken ontstaan — aanhouden dan is samenwerking van allen aan de bereiking van het eerst noodige uitgesloten.

.

Dat er in Suriname velen zijn, die door de heersche opwinding zich niet laten onttrekken aan ernstige en nuttige zaken bewijst de voorgenomen oprichting van eene „Vereeniging ter bescherming van zuigelingen”.

Door een voorloopig comité, waarvan de geneesheeren Vanier en Flu voorzitter en secretaris waren, daartoe uitgenoodigd vergaderden de geestelijken en voorgangers van de verschillende gemeenten, de geneesheeren, apothekers alsmede de vertegenwoordigers der zieken- en begrafenisfondsen, ter oprichting van bovengenoemde vereeniging. Aanwezig waren ook de Geneeskundig Inspecteur, de Commissaris van politie, de ambtenaren van den burgerlijken stand en de dames Alvares en Begemann. Na afloop der vergadering traden alle aanwezigen als leden toe.

.

De West van 1 Augustus deelt mede, dat de heer J. B. Nassy in de kolonie is teruggekeerd en onderhandelingen met het gouvernement heeft aangeknoopt over de oprichting van een fabriek, om uit Possentriehout pulp te verwerken voor papierfabricage.

Niet onwaarschijnlijk is het dat onder de thans waardelooze houtsoorten in de wouden, vele gevonden zullen worden geschikt voor papierfabricage. Voor zooveel bekend heeft het boschbeheer in Suriname geen onderzoekingen in die richting gedaan.

.

Naar aanleiding van het onlangs verschenen jaarverslag, geeft De West van 28 Juli de volgende beschouwingen over de Koloniale Postspaarbank:

„Bij de beoordeeling van den economischen toestand van een land, is de stand der spaarbanken een niet te verwaarloozen factor.

Wie zich de moeite geeft, de maandelijksche staatjes van de koloniale postspaarbank in te zien, krijgt geen hoogen dunk van den bloei dier inrichting.

Volgens de jongste opgaaf, is in de eerste helft van dit jaar zoowat 250 duizend gulden ingelegd op de spaarbank, en ruim 275 duizend gelicht. Dat is dus een kleine achteruitgang.

Neemt men echter de vergelijking over meedere

aardig stak daarbij de „tafelrede” af van den regent van Demak, die, waar allen bezielde bleken van ijver, op niets zoozeer den klem legde als op de raadzaamheid van langzaam voort te gaan. Vooral langzaam! Europeesche bemoeiing wil juist die langzaamheid vervangen door een beetje energie.

Het congres was een verzamelen van kennis; waar de kennis niet genoegzaam kon zijn, was het een zoeken en aanwijzen van richting. Herhaaldelijk werd de slotsom, dat er méér proefnemingen moesten zijn, en tevens werd getracht die proefnemingen in de eerstkomende tijden te verzekeren. Voor de jute: méér proeven. Voor den ananasvezel: méér proeven.

Het was volstrekt niet algemeen bekend, dat de ananasvezel zoo'n bijzonder deugdelijke is. Sterk is hij en fijn, dus voor vele doeleinden geschikt. Geschikt voor Inlandsche bewerking en voor Europeesche industrie. Maar... er bestaat, volgens de buitenlandse deskundigen, voor den ananasvezel geen markt, en zoo heeft men hier derhalve te doen met een hachelijk geval. De verwachtingen kunnen alweer niet hoog zijn.

De rameh heeft op het congres een veer moeten laten. Al jaren geleden werd erkend, dat de machines voor het ontgommen en verder bereiden van dien vezel nog niet bekend zijn. Maar mannen, als Rouffaer in zijn bekend werkje over de voornaamste industrieën der Inlandsche bevolking, en dr. Greshoff — zie het artikel „rameh” in de Encyclopaedie van Ned.-Indië — achten den rameh-vezel superieur; dát nu moet op gezag van prof. v. Iterson verworpen worden. Gebrek aan elasticiteit maakt hem ongeschikt voor een duurzaam weefsel. De commissie, welke tijdens het congres de rentabiliteit van rameh-cultuur onderzocht heeft, vond het overbodig, dat de rentabiliteit in studie wordt genomen, te meer omdat er over gegevens haast niet te beschikken valt. Deze conclusie zal niet nalaten enkele kapitalisten te leur te stellen. Er zijn er nog altijd, die, op grond van de goede, maar thans verloren reputatie, iets in de rameh zien (men zie het artikel in de Locomotief

jaren — waartoe het onlangs verschenen jaarverslag uitnemend de gelegenheid biedt — dan blijkt het gelukkig, dat de spaarbank, wel is waar langzaam, maar toch gestadig de zeven jaren van haar bestaan is vooruitgegaan.

Het saldo tegoed, hetwelk eind 1904 bedroeg 512 duizend gulden, is geleidelijk gestegen tot 840 duizend aan het eind van het afgelopen jaar.

Er is dus vooruitgang, en wel regelmatig, van jaar tot jaar. Zoodat althans deze statistiek geen houvast geeft voor de bewering, dat de laatste zeven jaren de algemeene toestand belangrijk achteruit is gegaan. Toegegeven moet echter worden, dat de vooruitgang der belegging niet groot is.

Misschien zou dit anders zijn, indien de bepalingen voor de inleggers wat aantrekkelijker waren. Het is zeker een groot voorrecht, dat de kolonie zonder voorbehoud de teruggave van alle inlagen waarborgt, zoodat men zonder vrees zijn gelden ter spaarbank kan deponeren. Maar dit is dan ook 'teenige goede wat men er van zeggen kan. De rente-standaard is heel gering, slechts 2.4 pCt. Dat wil zeggen nominaal. In werkelijkheid is de rente minder. De rente gaat eerst in, het kwartaal volgend op dat waarin de inlage geschiedt. Wie bijvoorbeeld 1 April een bedrag deponereert, ontvangt eerst rente daarover met ingang van 1 Juli. Voor teruggevraagde gelden wordt eveneens geen rente uitgekeerd over het loopend kwartaal. Wie dus 30 Juni een bedrag licht, krijgt slechts rente tot 31 Maart. Voor onderdeelen van f 5 wordt geen rente vergoed. Dit zijn bepalingen, die uit een zakelijk financieel oogpunt niet aantrekken tot geldbelegging op de koloniale postspaarbank. Ook de terugbetalingen zijn niet vlot geregeld. Een bedrag boven f 25 behoeft eerst binnen drie weken te worden uitbetaald. Gelukkig schijnt in de praktijk van die bevoegdheid weinig of geen gebruik te worden gemaakt.

De spaarbank maakt vrij goede zaken. Wegens belegging van gelden verkreeg zij het afgelopen jaar f 29.769.06, terwijl zij aan hare inleggers toekende f 14.621.26 rente. Aan rente werd dus een winst gemaakt van ruim 15 duizend gulden.

Na aftrek der uitgaven bedroeg de saldo-winst van de spaarbank f 10.767.6.

Het jaarverslag wordt toegelicht met verschillende interessante statistieken. Een daarvan verdeelt de inleggers naar hun landaard. Het blijkt dat het grootste aantal spaarders Surinamers zijn. Hun aantal bedraagt ruim 6200, met een gezamenlijk tegoed van bijna 460 duizend gulden.

Na hen, volgen in aantal de Britsch-Indiërs. Er zijn zoowat 2500 Britsch-Indiërs, die tezamen bijna 243 duizend gulden op de spaarbank hebben belegd.

Europeesche inleggers telt de spaarbank 561, met een tegoed van f 43.538.44.

Van de gelegenheid om bedragen van de koloniale postspaarbank te doen overschrijven op de Rijks-postspaarbank in Nederland, en omgekeerd, werd door 98 personen gebruik gemaakt.”

van 25 Juli). Dezer dagen bleek, dat eenige Engelschen gronden zoeken, om er een rameh-onderneming te vestigen.

Met nadruk is gewezen op een noodzakelijkheid voor de ontwikkeling van de cultuur der bevolking, namelijk dat de zorg voor de veiligheid wordt versterkt. Bij de behandeling der kapok en van den cocosvezel kwam die zaak te berde. Kapok is een artikel voor de Europeesche onderneming, mits zij er nog andere producten bij heeft, bv. cacao. Nergens is de kapok mooier dan op Java, en ook de bevolking zal er toenemende voordeelen uit kunnen verkrijgen, indien zij tot een rationeeler cultuur kan worden gebracht. Over weinig producten is de uitspraak van het congres zóó beslist geweest, en het lijdt geen twijfel, dat men aanstonds kan beginnen met het opvolgen der wenken, welke daaromtrent op het congres zijn gegeven. Vóór alles dient gezorgd, dat de qualiteit niet vermindert.

Interessant was de behandeling van den cocosvezel, die, volgens de uitspraak van den expert, hier een toekomst heeft. Aangezien machinale bereiding de eenige goede is, kan zij aan de bevolking niet worden overgelaten. Europeesch kapitaal en Europeesch beheer zijn noodzakelijk en daaraan kan de Inlander dan zijn klappercultuur dienstbaar maken. Dat schijnt vast te staan, al is het dan ook met de vezelfabriek te Koetardjo misgelopen. Hierbij doen zich nog verschillende vragen voor, o. a. die omtrent het verband van vezelbereiding en coprabereiding, waarvan het samengaan door den een wenschelijk, ja noodzakelijk wordt geacht, maar door den ander wordt geoordeeld onmogelijk te zijn. En juist over dien cocosvezel is een conclusie nog uitgebleven.

(Wordt vervolgd).

PEEK & CLOPPENBURG
- Wagenstraat 12-14-16 -
Spuistraat 13 - DEN HAAG.
VERDER IN ALLE STEDEN.
□ HEEREN- en KINDERKLEEDING □
□ UITRUSTINGEN □
□ HOEDEN HEMDEN ONDERGOEDEREN □

C. FORTMANN,
SPUISTRAAT 10, DEN HAAG.
GROOTSTE KEUZE
in TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS, VORKEN,
:- MESSEN, LUXE en HUISHOUDELIJKE ARTIKELEN. :-
Verzendingen onder garantie van gawe overkomst.

H. ZUMPOLLE - 's-Gravenhage
VEENESTRAAT 29 — Teleph. 4105.
KOFFERS, TASSCHEN, LEDERWAREN.
Grootste en meest gesorteerde Magazijnen
in NEDERLAND.
Vraagt GEÏLL. PRIJSCOURANT.

EERSTE ROTTERDAMSCHER ROTTERDAM,
Oudehavenkade No. 1, Plan C.
Hoofdvertegenwoordiging in Nederl.-Indië:
De Heeren VAN HEUSDEN en MEES,
Kali-Besar, Batavia.
Zeer vrijgeevige Polisvoorwaarden.
VERZEKERING.

KANTOOR. Vluggen en degelijke opleiding.
Firma OUWERLING, De Ruijterstr. 46. Tel. 7146.
MACHINESCHRIJVEN, verschillende machines, f 10.—
het geheel.
STENOGRAFIE, cursussen (f 10.—) en privaattlessen.
BOEKHOUDEN in cursussen f 2.50 per maand.
Ochtend-, middag- en avondlessen.

BREDA. BOSCHRIJKE OMGEVING.
WONINGINRICHTINGEN
in huur.
Groote Markt 50. P. HEIJMAN.

F. L. VAN BOMMEL,
VLAMINGSTRAAT 8-10 - DEN HAAG.
TELEFOON 5501.
DAMES- EN HEEREN MODE-ARTIKELEN
HANDSCHOENEN
Speciale Afdeling Heerenhoeden en Petten

WAT DE INLANDER ZEGT.

Het Weekbl. de „Persekoetoean”, orgaan van de Vereen. „Het Ambonsch Studiefonds”. — Blijkens den inhoud van den door het Hoofdbestuur der Vereeniging „Het Ambonsch Studiefonds” verspreiden rondzendbrief aan de Radja-Patih's, onderwijzers op de scholen, Inlandsche gemeenteleraars, militairen en andere leden der vereeniging, lag het, naar aanleiding van de genomen beschikking in de hoofdbestuurvergadering van 19 April 1911, in de bedoeling in de maand Juni of Juli van dit jaar een eigen orgaan van de vereeniging in het leven te roepen. Deze maatregel werd noodig geacht, teneinde een gezond vereenigingsleven tusschen de leden onderling te bevorderen en hooger autoriteit in kennis te stellen met de nooden en wenschen der vereeniging.

Het blad zou den naam dragen van de Persekoetoean en voorshands een weekblad zijn, dat elken Zaterdag ingenaaid zal verschijnen op papier van goede kwaliteit. Teneinde oud en jong, rijk en arm, hoog en laag geplaatsten in de maatschappij in staat te stellen van den inhoud van het orgaan kennis te nemen, zal de prijs zoo laag mogelijk worden gesteld.

Het maken van winst wordt niet beoogd, alleen zullen de onkosten worden vergoed. De afzonderlijke nummers zullen tegen den prijs van vijf cent worden verkocht. Aangezien evenwel in de praktijk zoo dikwijls blijkt, dat men wel gaarne nieuwsbladen leest, doch liever niet betaalt en dat de betaling der abonnementsgelden, hetzij jaarlijks, halfjaarlijks of driemaandelijks aan velen werkelijk te zwaar valt zoo is, ter ondervanging van deze bezwaren, bepaald, dat het orgaan alleen verkrijgbaar zal zijn tegen gereede betaling bij hen die daarvoor door het hoofdbestuur zullen worden aangewezen. Natuurlijk heeft men daarbij in de eerste plaats het oog op de regenten, Patih's, onderwijzers op de scholen, Inlandsche leeraren bij de gemeenten en onder-officieren, omdat zij de personen zijn, die dagelijks het meest met de bevolking in aanraking komen, doch niettemin wordt ook de hoop gevestigd op den steun van de afdelingsbesturen, wien, naar aanleiding van de actie van het Hoofdbestuur, in overweging wordt gegeven ten deze de noodige algemeene vergaderingen te beleggen, opdat bekend worde, hoe groot de oplaag van het orgaan zal moeten zijn.

Ten overvloede wordt er nog eens op gewezen, dat het blad uitgegeven en verspreid wordt in het werkelijk belang van Ambon en van de Amboneezen, hetgeen te meer wenschelijk wordt geacht, omdat, naar het schijnt, de regeering en de handel hen vergeten en reeds de roep bestaat dat Ambon achteruitgaat.

Moord op den Cipier te Boelacomba (afdeeling Oosterdistricten van het gouvernement Celebes en Onderhoorigheden). Volgens bericht, voorkomende in de Pemberita Makassar van 9 Juni 1911 no. 66, is de cipier van 's lands gevangenis te Boelacomba, met name Suitela, in den vooravond van den 7den dier maand, plotseling door twee tot dwangarbeid veroordeelde personen aangevallen en gedood. De hoofddader liet daarbij eveneens het leven; de andere bevindt zich in hechtenis.

De djaksa van Boelacomba is tijdelijk met het ciperschap belast.

De Saporoeasche school. In hetzelfde blad wordt tevens vermeld, dat in het jaar 1912 te Saporoea (Ambon) een school voor Europeesche kinderen zal worden geopend. De kinderen van aanzienlijke inlanders en van hen die daarvoor in aanmerking zullen worden gebracht, zullen eveneens tot die school worden toegelaten.

De school zal genoemd worden de Saporoeasche school.

Nederlandsch-Indische rijst naar Turkije. — Ook maakt de Pemberita Makassar in hetzelfde nummer melding van het feit, dat onze minister van Buitenlandsche zaken de aandacht van belanghebbenden zou hebben gevestigd op de mededeelingen van den Nederlandschen gezant te Constantinopel, waaruit zou blijken, dat de Turksche minister van oorlog en zijn ambtgenoot van marine, ten behoeve van de voeding van het Turksche leger en van het Turksche scheepsvolk op de oorlogsschepen, gebruik zou willen maken van Ned.-Indische rijst, voor welke levering de tusschenkomst van den handel werd ingeroepen.

Tegenwoordig wordt veel rijst uit Nederl.-Indië naar Arabië verscheept en wanneer een deel daarvan naar Turkije kon worden vervoerd, zouden de transportkosten tot een minimum kunnen worden teruggebracht.

In elk geval zal het voor den Ned.-Indischen rijsthandelaar aanbeveling verdienen te Constantino-

pel een gemachtigde aan te stellen, zoo mogelijk met een eigen kantoor.

Pestaangelegenheden in Nederl.-Indië. Volgens beschouwing van de Bromartani van 11 Junij l., no. 47, schijnt niet altijd eenstemmigheid bij de geneesheeren te bestaan bij de behandeling van zieken die pestverschijnselen vertoonen. Zoo werd bij een kind van den pengoeloe (priester) te Malang, door den Dokter-Djawa aldaar pestverschijnselen vastgesteld en was het geheele gezin verplicht in de pestbarakken te vertoeven.

Dr. Koefoed zou zich met die diagnose niet hebben vereenigd, zoodat het gezin weder werd vrijgelaten. Said Ali daarentegen was op advies van den militairen geneesheer en van dr. Koefoed als pestlijder opgenomen, doch de Doctor-Djawa en de chef-geneesheer waren van dat feit niet overtuigd en lieten den Arabier weder vrij.

In het eene geval had de Dokter-Djawa dus ongelijk; in het andere had hij het blijkbaar bij het goede eind.

Het is in elk geval te hopen, zegt de Tjahajia Timor dat het al of niet vertoonen van pestverschijnselen geen verband houdt met de meerdere of mindere mate van sympathie van de geneesheeren voor de lijdens.

In dit artikel viel ons op het gebruik van het werkwoord pesten (pestkan *) dat blijkbaar dus reeds ingang heeft gevonden in de Inlandsche maatschappij.

*) Dit is de causatieve vorm van „pest”.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Huiszoeking en arrestatie door de Ned.-Ind. politie van Chineezers in de Chineesche woningen. Wanneer de schrijver van het artikel, voorkomende in de Perniagaan van 17 Juni 1911 no. 133, zich niet vergist, dan heeft de Bataviasche Chineesche Wijkmeestersbond reeds eenige maanden geleden een verzoekschrift aan de Indische regeering ingediend, strekkende, dat men het daarheen zoude leiden, dat, bij huiszoeking en arrestatie van Chineezers in de Chineesche woningen door de Indische politie, steeds een Chineesch officier of een Chineesche Wijkmeester tegenwoordig zoude moeten zijn.

Dit verzoek zou zijn gedaan, niet alleen omdat zulk een landsdienaar dan getuige kan zijn in het belang van de Inlandsche politie zelve, waardoor veel bedrog en achterklap zal worden vermeden, maar ook opdat de rustige Chineesche burger gevrijwaard zij tegen diefstal en onnoodige mishandeling.

Als voorbeeld daarvan kan dienen het gebeurde met een Chineeschen timmerman van Makauschenstam, die te Soekaboemi op een avond, zonder zich aan iets schuldig te hebben gemaakt en zonder dat het Chineesch bestuur van iets afwist, door drie politieoppassers in hechtenis werd gesteld, naar de schouwswoning werd gebracht en daar aangehouden. Den volgenden morgen was de gearresteerde overleden.

Het terzake ingestelde strafrechtelijke onderzoek heeft de onschuld van den overledene aan 't licht gebracht, terwijl toen tevens aangetoond is kunnen worden dat het slachtoffer van het optreden van de politie het voorwerp was geweest van onrecht en geweld. Teneinde dit onderzoek niet te bemoeilijken, zal de schrijver zich over het gebeurde niet verder uitlaten, doch hij koestert de hoop, dat de daders hun welverdiende straf niet zullen ontgaan.

Voorbeelden, welke kunnen bevestigen dat, met betrekking tot huiszoekingen, veel misbruiken plaats hebben, die aan rustige burgers veel overlast bezorgen, zijn in overvloed aanwezig.

Hoevele malen toch gebeurt het niet, dat listige misdadigers in ambtskleeding van wedono of ass-wedono, gevolgd door kameraden gekleed in het ambtskostuum van een oppasser, 's avonds of des nachts aan de deur van Chineesche woningen kloppen, met het doel opengedaan te worden en zoogenaamd huiszoeking te houden wegens voorgewend bezit van clandestiene opium of andere verboden artikelen. Eenmaal binnengelaten wil die gefingeerde politie alles onderzoeken, eischt zij geldtrommel en goederen op, om, bij het verlaten der woning alles mede te nemen wat van hare gading is. Weigert de Chinees aan het bevel te voldoen, dan wordt hij dikwijls door die gefingeerde politie gebonden en zijn mond met een prop volgestopt.

Eerst na het verlaten der woning bemerkt de Chinees pas dat hij het voorwerp is geweest van bedrog. Die Chinees kon van te voren niet weten, dat hij met een gefingeerde politie te doen had, want het werkelijk Inlandsch politiepersoneel is hem dikwijls totaal onbekend. Ook is hij angstig den toegang aan de werkelijke politie te weigeren, met het oog op de onaangename en voor hem hoogst scha-

P. ABRAHAMSON,
HOFJUWELIER,
VEENESTRAAT 27. SPUISTRAAT 56/58. PRINSESTRAAT 34.
Tel. 2515. Tel. 40. Tel. 2823.
— DEN HAAG. —
INKOOP tot de hoogste waarde van INDISCHE BRILLANTEN,
DIAMANTEN, GOUD, ZILVER en PLATINA. TAXATEUR.

Voor gemeubileerde Woningen

wende men zich tot de Firma

N. V. W. CORSMIT BROSSOIS & CO.

Korte Voorhout 12^A - Tel. 811 & 6423

die altijd Woningen beschikbaar heeft

— om direct te betrekken. —

Meer dan 100 tevredenheidsattesten ter inzage

A. SCHARENBERG,
HOFLEVERANCIER.
NIEUWZILVER- EN NIKKELWERKEN
HUISHOUDELIJK LUXE
TELEPH. INTERC. 2443.
HOOGSTRAAT 15, - 's-GRAVENHAGE.

EET GEEN KLEF BROOD.
De Luxe-Bakkerij
SUMMUM LEVERT
SMAKELIJK DOORBAKKEN en bovendien **VERPAKT** zonder prijsverhoging.
Telef. 1035. Prinsegr. 126—126a. 's-GRAVENHAGE.

RESTAURANT 1e ÉTAGE.
Plat du Jour f 0.50 - à la carte - Diners f 0.90, f 1.40,
f 2.— 's Avonds na 8 uur Plat du Soir f 0.75.

AUG. KNAPPSTEIN, Vlamingsstr. 15—17
:: DEN HAAG. ::
Telef. Interc. 2479.

PARTERRE:
Meiksalon, Lunchroom - Koude en warme spijzen.

Heineken's
Glazenwasscherij

STOOM JALOEZIEËN- en
ROLLUIKENFABRIEK. :-

Fabriek v. Geschilderde
GORDIJNEN
in meer dan 500 dessins. □ □ □

„Klenus” Stofzuig-
machine.

:-: HOF- EN RIJKSLEVERANCIERS. :-:

□ 's-GRAVENHAGE. □

:-: KETTINGSTRAAT No. 6. :-:

TELEFOON 2478.

delijke gevolgen. En laat hij onwetend de gefingeerde politie toe, dan is hij in den regel het ontvreemde geld en goed kwijt.

Verkeert de Ind. Chinees dus werkelijk in moeilijke omstandigheden ten deze, ook de Inlandsche politie komt, wegens de afwezigheid van Chineesche officieren bij huiszoekingen, herhaaldelijk voor eigenaardige toestanden te staan.

De mantri-politie te Meester-Cornelis bijv. heeft zulks reeds moeten ondervinden en liep bij de arrestatie van eenige clandestien hazardspelende Chineezers, door misverstand, een pak slaag op.

In de Chineesche wijk aldaar n.l. woonde een Chinees, met name A. B. o. Met eenige landgenooten was hij bezig aan de lijkbezorging van een zijner overleden vrienden. Zooals bekend is, gaat dit met eenige gebruiken gepaard als bidten, het afsteken van vuurwerk enz., terwijl het aanwezige gezelschap den geheelen nacht in de verlichte woning opbleef (met het oog op de slechte geesten) en den tijd zocht zoek te brengen met kaartspel.

In zulk een geval wordt slechts om een kleinigheid gespeeld met het doel wakker te blijven. De mantri-politie, die bij het voorbijgaan een en ander bemerkte en overtuigd was dat wel hazardspel werd gespeeld, trad de achterdeur binnen en nam met hulp van zijn oppasser al het spelmateriaal in beslag.

Het gezelschap vluchtte bij het zien van de politie, terwijl één der aanwezige Chineezers, tengevolge van de ontstane consternatie tegen een petroleumlamp stootte, zoodanig dat zij omviel en de petroleum vuur vatte.

De vrouw van A. B. o. die binnenshuis was en en de vlam zag, schrikte hevig en schreeuwde om hulp. A. B. o., die buiten met eenige landgenooten stond te praten, schrikte eveneens en vloog zijn woning binnen, waar hij nog bijtijds het vuur wist te blusschen.

Aangezien de mantri en de oppasser de achterdeur waren binnengekomen en A. B. o. hen niet kende, dacht hij met slecht volk te doen te hebben dat de bedoeling had de woning in brand te steken en dat hij wilde arresteeren.

Dientengevolge vatte hij den mantri-politie bij de hand, vroeg hem naar de reden van zijne komst in de woning zonder venging van den bewoner, terwijl de andere aanwezigen de partij voor A. B. o. opnamen en den mantri-politie met zijn oppasser zulk een pak slaag toedienden dat zij zich door 'n vlucht moesten redden.

Deze zaak uit misverstand geboren, is thans in behandeling bij den Landraad te Meester-Cornelis en zal natuurlijk haar verloop hebben, doch al deze onaangename omstandigheden hadden zoo gemakkelijk vermeden kunnen zijn, wanneer de mantri-politie door een Chineesch officier of Wijkmeester ware vergezeld geweest. Het Chineesch publiek kent dezen wel, doch de Inlandsche politie niet.

Wil men voorkomen dat dergelijke onverkwikkelijke gebeurtenissen zich herhalen tot schade van allen, dan zal het goed zijn het bovenvermelde verzoek van den Bataviaschen Wijkmeestersbond in te willigen.

Van Vreemde Koloniën.

De Russisch-Duitsche overeenkomst betreffende de spoorwegpolitiek in Mesopotamië en Perzië is publiek geworden. De inhoud verschilt niet veel van hetgeen door een onbescheidenheid in het begin van het jaar daarover in de pers vermeld is geworden, maar in twee opzichten is de stemming over het werkelijk verdrag toch anders en beter, dan over de onthullingen van een zevental maanden geleden, en dit is eigenlijk te danken aan de toen begane indiscretie.

Toen over de Potsdam-besprekingen uit de school geklapt was, werd beweerd en tegengesproken, dat de uitslag wees op een toenadering van Rusland tot Duitschland ten koste van de broederschap Parijs—St. Peterburg—Londen. Nadien heeft Rusland gelegenheid gehad door daden te toonen — bijv. in de Marokko verhandelingen — geenszins meer tot D. over te hellen dan voorheen, zoodat men in dit opzicht bij tijds is gerust gesteld. Ware de verdenking van destijds nu eerst geopperd, vermoedelijk zou zij nog hebben bijgedragen om de reeds moeilijke oplossing van het Marokko-vraagstuk nog meer ingewikkeld te maken.

De andere aangelegenheid, die tot een mildere stemming heeft geleid, is dat in het verdrag eene bepaling niet voorkomt, die volgens de Januari-geruchten in de overeenkomst te Potsdam wel was opgenomen en toen van uit Constantinopel een zóó hevig protest deed opgaan, dat zij niet onwaarschijnlijk daarom geschrapt is geworden. Daardoor moest voorkomen worden, dat de Turksche politiek te eeniger dage, voor handelingen ten opzichte van

Perzië, meer voordeel van de aan te leggen spoorwegen zou kunnen trekken dan Rusland welkom kan wezen.

Is een en ander inderdaad te danken aan de voorbarige publicatie, dan is weer gebleken dat het geen kwaad kan de openbare meening ook een stem in onderhandelingen te gunnen, wanneer de betrokken staatslieden deze maar met een koel hoofd naar haar juiste waarde weten te schatten.

Heel kort weergegeven komt het verdrag hierop neer. De handel van alle natiën geniet in Perzië gelijke rechten. Rusland en Duitschland verdeelen onderling de rollen voor den spoorwegaanleg in dit land en het Turksche gebied in Mesopotamië, benevens voor het maken van eene verbinding dier spoorweggebieden. Daarbij is de Bagdadlijn met een vertakking als economische onderneming (zonder politieke bedoeling) aan D. toegekend, terwijl R. den voorrang heeft (niet zonder politieke beweegredenen) voor den aanleg in Noord-Perzië van wegen, spoorwegen, telegraaflijnen.

Daar de pers vrij algemeen gelooft dat achter den D. spooraanleg geen politieke toekomstbedoelingen schuilten, zullen wij niet zoo eigenwijs zijn het tegendeel aan te nemen..... maar toch?!

BRITSCH KOLONIËN.

Wij ontleenen aan de Times Weekly Ed. 25 Aug. een bericht uit Wellington, de hoofdstad van Nieuw Zeeland.

Groepen socialisten, die meetings wilden beleggen tegen de militaire oefening hebben een kwaden tijd gehad. Volksoptochten, geleid door jonge mannen, voorstanders van militaire oefening, dreven de meetings uiteen. In Christchurch is het tot daden van ernstiger aard gekomen. Socialisten waren in een hal bijeen om te protesteeren, maar een menigte van 2000 voorstanders belegerde het gebouw, onder het zingen van nationale liederen.

De politie kon niet beletten dat over en weer met steenen werd geworpen en dat op straat rumoerige manifestaties plaats hadden.

In tegenspraak met geruchten, volgens welke de doorvoering van de Chineesch-Britsche overeenkomst tot bestrijding en uitroeiing van het opium-misbruik in China, op oneenigheden zou zijn gestuit, meldt de Times dat de Chineesche regering, met instemming van de Engelsche, verdere maatregelen neemt tegen het opium. Na 1 Januari zou uit Perzië geen opium meer in China mogen worden ingevoerd, en uit Britsch-Indië niet meer in Mantsjoerie, Sjansi en Setsjoean.

Wat geeft de koloniale begroeting van Nederl.-Indië voor 1912 aan ter bestrijding van het opiumverbruik in onze koloniën?!

FRANSCH KOLONIËN.

Het ideaal om in elk der Fransche koloniën een wetenschappelijke inrichting te hebben om de invloeden te bestudeeren van klimaat, bodem, kulturen, ziekten van mensch, dier en plant is zijn verwezenlijking een schrede nader gekomen. Van verschillende zijden is een som van 300.000 fr. bijeen gebracht om in Algiers een „Institut Pasteur" tot stand te brengen, het instituut van dienzelfden naam te Parijs nam op zich de technische en administratieve regeling te verzekeren. Aan een circulaire van den eersten directeur, Dr. Calmette, ontleenen wij het volgende. De inrichting beslaat meer dan een hectare in een der mooiste wijken van Algiers, met het uitzicht over het prachtige panorama der baai. Het gebouw bevat de noodige instellingen voor wetenschappelijk onderzoek, voor verpleging, voor huisvesting van mensch en dier, kweek- en proeftuinen. Zoo vindt men er verschillende kleine constructiën om muskieten en andere insecten te kweken, die besmettelijke ziekten overbrengen en voor het afzonderen van dieren, die in observatie moeten blijven of verdacht zijn.

Zijn de gebouwen uitwendig in zeer eenvoudigen moorschen stijl opgetrokken, inwendig is alles volgens nauwkeurig vastgestelde maatregelen ingericht. Elke dienst vindt in zijn onmiddellijke nabijheid de benodigde wasch-, broei-, ijs-, donkere kamers, enz. Alle openingen en toegangen zijn zoo door gaas beschut dat het binnendringen aan gevleugelde insecten wordt belet.

Bij den aanvang zullen er afdelingen zijn voor hondsdoelheid, medische bacteriologie, landbouw, microbiologie, phytopathologie en een vétérinaire dienst.

Le Temps van 1 Aug. geeft een beschouwing over de regeling der diensten van de Fransche officieren in de koloniën,

L. J. VAN DER MEER JR.

MAGAZIJN van
Gemaakte Heerenkleeding
en Kleeding naar maat.

26A HOOGHE WESTEINDE.

— TELEFOON 4018. —

SOLIDE QUALITEITEN.

BILLIJKE PRIJZEN.

W. POPPINK, :-: :-:

TELEFOON No. 4485.

Prins Hendrikstraat
141-143, Den Haag.
Geheel gepantserde Hutkoffers. Voor het bagageruim, 100 cM. lang, 50 cM. breed, 50 cM. hoog, m. bak f 12.50. Voor de hut 100 cM. lang, 50 cM. breed, 36 cM. hoog, m. bak f 11.50. Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

RIPPEN

PIANOHANDEL
PIET HEINSTRAT 42
ELANDSTR. 17 TEL. 4683

VERHUREN

STEMMEN

Vestigt U in NIJMEGEN!

Voor inlichtingen wende men zich aan het SECRETARIAAT van

NIJMEGEN VOORUIT!

M. CROMMELIN, Voorzitter.
ALOYS B. JANSEN, Secretaris.

WAGENINGEN.

Ter overname aangeboden een nette INBOEDEL, desverkiezend met huur van het huis.

Te bevragen: ALBERTI, Wageningen.

Tandborstels - Badmutsen - Sponsen
Bandages en Gordels.

Wed. G. STREITWOLF,

TELEFOON 2413.

105, NOORDEINDE 105.

Martin Schiff
Hoogstraat 36.

REGEN-
Mantels
en -Jassen

in
Gummi- en
Waterproofstoffen.

Garantie voor Waterdicht.

die een kijk op hun dienstverdeling geeft, welke zeker niet van algemeene bekendheid is.

De Fransche officieren moeten twee jaren dienst doen in de tropen en keeren dan in het moederland terug om op hun verhaal te komen. Daarna gaan zij weer voor twee jaren naar de warme landen. Dit vindt L. T. opperbest. Maar de indeeling voor den verderen dienst gaat dan volgens een lijst op het rijtje af. Men is nog niet op het denkbeeld gekomen dat er voordeel in gelegen kan zijn hen terug te doen keeren naar de kolonie, waarvan zij land, volk, taal, geschiedenis al hebben leeren kennen, en waarvan zij door herhaling degelijke kennis zullen krijgen. Officiieren die het Annamitisch en het Malgaasch kennen, zitten nu samen in een land waar het Arabisch gesproken wordt, waarvan zij geen woord verstaan, terwijl wie 't Arabisch bestudeerde zich in Indochina of Madagaskar even vreemd voelt, daar gelaten nog dat deze wijze van indeelen den lust tot het aanleeren van een taal al evenmin bevordert als dien tot het bestudeeren van de zeden, gewoonten en belangen van het volk.

.

Om het aantal der inlanders, die over wapens beschikken, te beperken, hebben de Fransche en Britsche residenten van de Nieuwe Hebriden een besluit uitgevaardigd, waardoor het verkoopen van vuurwapens aan de Inlanders wordt verboden, zonder bijzondere toestemming.

De vuurwapens, die er tegenwoordig reeds zijn, worden geregistreerd en moeten in bewaring worden gegeven bij den landheer, als de Inlander een contract gesloten heeft, of bij het dorps hoofd wanneer de eigenaar niet op contract werkt.

Aanzienlijke inlanders zullen vuurwapens mogen bezitten, maar daarvoor een belasting van 25 frs. hebben te betalen;

DUITSCH KOLONIËN.

Tewijl van verschillende, vooral van Engelsche en Fransche zijden geweeklaagd wordt over het indringingsvermogen van den Duitschen handel in vreemde koloniën, en de nationale industriën daartegen herhaaldelijk tot vermeerdering van ijver opgeroepen worden, is het treffend te lezen, dat de Duitschers zelf niet tevreden zijn over de onvoldoende inspanning die hun landslieden zich geven om den D. handel op Samowa tot zijn recht te doen komen.

De Kolonialzeitung en de Cölln. Zeitung beweren, dat de invoer van 841.000 M. uit D., tegenover 2½ miljoen M. uit Australië en Amerika veel ten bate van D. te verbeteren zou zijn. De uitvoer naar D. van 1.700.000 M., overtreft wel Australië, dat voor 1.380.000 M. kreeg, maar ook hier ware meer te doen. D. huizen konden den handel van copra krijgen, die nu naar Sydney, en van cacao, die naar Londen gaat. Een correspondent van de Cölln. Zeitung beweert van verschillende Deutsche fabrikanten, op zijn aanbeveling om de producten der Deutsche koloniën te bevoorrechtten, ten antwoord gekregen te hebben, dat zij zeer tevreden waren over de cacao van Java en Ceilon en dus de noodzakelijkheid niet inzagen met D. cacao proeven te gaan nemen.

Klachten van dien aard zijn ook meermalen van planters in Kameroen vernomen.

.

De Koloniale school te Witzenhauzen heeft sedert 1908 een afdeling waar vrouwen opgeleid werden voor de taak, welke zij in de koloniën te vervullen kunnen krijgen. Dit onderdeel der instelling wordt opgeheven, het heeft niet aan de verwachtingen voldaan, maar de opgedane ondervinding zal men ten nutte nemen voor een nieuwe instelling. Deze zal niet worden een vrouwen-afdeling van een koloniale school, maar een koloniale-afdeling van een vrouwen-school. Te Weilbach, tusschen Wiesbaden en Frankfurt, wordt binnenkort een groote huishoudschool geopend; daaraan wordt een koloniale cursus van één jaar verbonden. Alvorens deze te doorloopen moet een semestre van de huishoudschool worden meegemaakt, waar theoretisch en praktisch onderricht is ontvangen in huishoud- en landbouwkunde.

Het koloniaal onderwijs zal omvatten:

keukenbezigheden als broodbakken, gereedmaken, bewaren, zouten, rooken van vleesch, maken van worst, bewaren van groenten en vruchten;

huiselijke werkzaamheden als herstellingen, knippen van kleren;

eenvoudige meubelwerkers-, loodgieters- en schildersarbeid;

verder tuinmans- en pachters-bezigheden, ook bijenteelt.

Een geneesheer en een verpleegster behandelen tropische gezondheids- en verplegingsleer (voor volwassenen, kinderen en dieren).

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

Het Koloniaal Museum in 1910.

Bulletin No. 48 van het Koloniaal Museum te Haarlem bevat het verslag der inrichting over het jaar 1910.

Blijkens den rijken inhoud van dat bulletin heeft de tegenwoordige directeur Dr. J. Dekker in dezelfde richting als zijn bekwame voorganger Dr. Greshoff gewerkt. Behalve het verslag der eigenlijke werkzaamheden van het Museum, bevat het geïllustreerde bulletin o.m. nog een overzicht van in het jaar 1910 gehouden voordrachten over de navolgende belangrijke onderwerpen.

De uitvoering van een waterwerk in Indië, door J. E. de Meyer. — De suikercultuur en de rietsuikerindustrie in Indië, door J. Sibinga Mulder. — De binnenlanden van Suriname, door L. A. Bakhuis. — Het onderwijsvraagstuk in Ned.-Indië, door Mr. C. Th. van Deventer. — Nieuw-Guinea-expeditie in 1909, door Mr. H. A. Lorentz. — Schetsen uit het volksleven op Zuid-Celebes, door J. Tideman. — De Inlandsche weefkunst in Nederl.-Indië, door J. E. Jasper.

De goede gewoonte van dr. Greshoff, om gevraagde en verstrekte inlichtingen te publiceeren, opdat ook anderen dan de voorlichting-inroependen van de antwoorden kunnen profiteren, is eveneens door dr. Dekker gevolgd. Ook in dit opzicht bevat het bulletin waardevolle gegevens.

Eén opmerking zij ons echter veroorloofd. Op blz. 140—141 worden inlichtingen verstrekt omtrent stedelijke wapens in Indië. Het antwoord daarop is ontegenzeggelijk ontleend aan de Encyclopaedie van Ned.-Indië; het komt ons hierbij voor dat het beter ware geweest, die bron te noemen, vooral ook omdat de Encyclopaedie het antwoord vollediger geeft.

Zending in Suriname.

We lezen in de Ned. Zendingbode (Nr. van 25 Augustus):

Ons Suriname. Handboek voor zendingsstudie. Uitgegeven door de Ned. Stud. Zendingbond. Bewerkt door H. Weiss. Verkrijgbaar bij A. J. van Seters, 's-Gravenhage.

Dit boek geeft een zakelijk, maar ook aantrekkelijk overzicht van het zendingswerk in „Onze West”. De verdeling der hoofdstukken is: De kolonie Suriname een paarl aan Neerland's Kroon; Korte trekken uit de geschiedenis; De zending der Broedergemeente onder de Indianen; De Boschneger-zending; De zending onder de neger-slaven; De vreemdelingen uit Indië. De zending onder de Javanen in Suriname; Hoe het tegenwoordig staat met de zending in Suriname; Wat de toekomst belooft.

Wij hopen op sommige belangrijke vraagstukken welke in dit werk verhandeld worden, nader de aandacht te vestigen.

Irrigatie, enz.

De heer J. Nuhout van der Veen, oud-hoofdingenieur te kl. van den waterstaat in Ned.-Indië, heeft (bij G. A. Kottmann te 's-Gravenhage) een brochure het licht doen zien, getiteld:

Nogmaals „Irrigatie en landbouw op Java” en een woord over het overbrengen der irrigatie-afdelingen naar het Departement van Landbouw.

Het standpunt dat de schrijver in deze aangelegenheid inneemt spiegelt zich af in de volgende woorden:

„Het overbrengen van het algemeen beheer der irrigatie-afdelingen naar het Departement van Landbouw, wat in zich sluit het invoeren van een landbouwkundig beheer in die afdelingen, is niet alleen gewenscht; niet alleen noodig; maar, en vooral in verband met de ahangige plannen dringend noodzakelijk.”

De tabakscultuur in Ned.-Indië.

In het tijdschrift „Buiten” (Nr. van 19 Augustus), vindt men het begin van een keurig geïllust. artikel over de tabakscultuur in Ned.-Indië.

Veronderstellende dat de eigenlijke cultuur bij de meesten onzer lezers voldoende bekend is, nemen wij van dat artikel slechts over datgene, hetwelk betrekking heeft op verbreiding van het gebruik van tabak.

Toen Columbus den 12en October 1492 op Guanahani voet aan wal zette, bevonden zich onder de vele vreemde zaken, die de Spanjaarden te zien kregen, ook gedroogde bladeren, die hun door de inboorlingen als geschenk aangeboden werden. Op de verdere reis merkte hij herhaaldelijk deze onbekende bladeren op: zij bezaten een eigenaardigen geur.

VERKOOPHUIS

GROOT
HERTOGINNELAAN 103 DEN HAAG
Tramhalte lijn 3 :: VALERIUSSTRAAT.

Eenig adres voor hen die zich goed en voordelig van nieuwe of TWEEDEHANDS-MEUBELEN willen voorzien.

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
van 10—4 uur.

NEDERLANDSCHE VEGETARIËRSBOND.

Secretariaat, Brochurenhandel en Vegetarisch Bureau:

HEEMRAADSINGEL 217B :: ROTTERDAM,

waar alle inlichtingen over Vegetarisme, den Bond en zijn streven gaarne worden verstrekt en alle drukwerken te verkrijgen zijn.

LIJSTEN VAN BOEKEN GRATIS.

Leest het maandelijksch orgaan „VEGETARISCHE BODE”

onder redactie van FELIX ORTT; abonnementsprijs f2.— p. jaar.

Bekroond propagandageschrift, franco per post f0.06. — ORTT, Brieven over gezondheid, franco per post f0.12. — DR. ANNA KINGSFORD, Ware voeding, franco per post f0.80. — Vegetarisme een economische noodzakelijkheid, franco per post f0.94. —

KOOKBOEKEN franco per post f0.17 en f0.95.

Vraagt voedingsmiddelen gesteld onder toezicht van den Nederlandschen Vegetariërsbond. — Dit geeft afdoende waarborgen.

HOTEL VAN ZEBEN - CAFÉ-RESTAURANT,

Wagenstraat 44, TEL. 411. DEN HAAG.

LOGIES met ONTBIJT vanaf f1.50, PLAT DU JOUR van 12-2 uur à f0.50, DINERS vanaf f0.80 en hooger van 4½-7½ uur. Restaurant à la Carte gedurende den geheelen dag.

Aanbevelend, v. ZEBEN.

S. J. ROTTEVEEL,

Galileïstraat 58. — Telefoon 3197.

Koloniale waren, Comestibles.

VARIÉTÉ „FLORA”

SCHITTEREND OPENINGS-PROGRAMMA.

GROOT SUCCES. GROOT SUCCES.

VACANT

Firma OFFERHAUS & DE WAARD

(APOTH. ASS. N.W.)

Magazijn van Verband- en Ziekenverplegings-Artikelen.

BINNEN- en BUITENLANDSCHE GENEESMIDDELEN enz.

Depôt van SUEZTHEE.

Geneeskrachtige Wateren & Eau de Colognes.

COPERNICUSPLEIN 16 hoek VALKENBOSCHLAAN
Telefoon 4353. DEN HAAG.

A. J. VELLEKOOP,

— ENGLISH TAILOR. —

Uitrustingen voor Oost- en West-Indië.

REGENTESSELAAN 74,

= 's-GRAVENHAGE. =

Hoewel het zeer waarschijnlijk is, dat Columbus in deze bladeren reeds terstond bij zijn aankomst in Amerika kennis heeft gemaakt met de tabak, volgt uit den verderen loop van het verhaal met zekerheid dat de Spanjaarden op deze eerste reis het rooken hebben leeren kennen. Twee matrozen, op Cuba aan land gezonden, troffen daar inboorlingen aan, die in de hand een rolletje gedroogde bladeren droegen, dat aan het eene eind brandde, terwijl zij aan het andere einde den rook inzogen, die hen, volgens het verhaal der matrozen dronken maakte. De Indianen noemden deze rolletjes „Tabago“.

Naast het rooken was aan sommige stammen ook het pruimen en snuiven van tabak bekend; bovendien werd de plant als geneeskrachtig beschouwd. Reeds spoedig overwonnen de Spanjaarden hun aanvankelijken weerzin tegen het vreemde gebruik; eerst trachtten zieken hun pijnen te verdooven door te rooken; meer en meer echter werd het een gezocht genotmiddel, niet alleen voor den blanken indringer, maar ook voor de negers, die reeds weinige jaren na de ontdekking van het nieuwe Werelddeel naar Cuba en Haiti als werkkrachten overgebracht waren. Het is niet te verwonderen, dat een zoo opvallend gewas al spoedig naar andere streken overgebracht werd. Het schijnt, dat in Europa de tabak allereerst in Frankrijk gekweekt is, en wel door een monnik, André Thévet, die in 1555 in Brazilië verloofde en vandaar zaad medebracht. Aan zijn kweekproeven werd weinig aandacht geschonken; vandaar dat de eer, de tabak in Europa ingevoerd te hebben ten deel viel aan Jean Nicot, Fransch gezant aan het Portugeesch hof, die eenigen tijd later in zijn tuin te Lissabon tabak kweekte, en het snuiven van het bladpoeder als geneesmiddel aan zijn vorst aanbeval. Naar genoemden gezant ontving de tabak in 1576 van den kruidkundige Dalechamp den wetenschappelijken naam van Nicotiana, waaraan Linnæus later als soortnaam Tabacum toevoegde. Van uit Spanje en Frankrijk verbreidde de tabak zich over geheel Europa, waartoe de groote oorlogen uit het begin der zeventiende eeuw zeer medewerkten; de scheepvaart der Portugeezen bracht de plant in het verre Oosten, tot in Indië en Japan, en vandaar weder in China.

Eigenaardig is het, dat het rooken of „toeback-snuigen“, zooals men het hier te lande noemde, niet alleen bij ons, doch in bijna alle Europeesche landen, Rusland en Turkije niet uitgezonderd, door wereldlijke en geestelijke overheid heftig bestreden werd; dit gold in mindere mate ook het snuiven, wat niet belette, dat dit laatste even spoedig ingang vond bij de hoogere kringen, als het rooken bij den eenvoudigen burger.

Aan die toenemende vraag naar tabak kon heftigerwijze niet voldaan worden door den aanplant der Indianen, die hoofdzakelijk eigen gebruik kweekten. In de eerste helft der 16e eeuw bemoeiden zich de Spanjaarden dan ook al met den verbouw in West-Indië; de eerste blanke tabakspaanter vestigde zich in 1512 in Virginië, dat sedert een der bekendste tabakleverende landen gebleven is. Niet veel later begon ook de teelt in Europa, zoolwel in den Elzas, als in ons eigen land, waar de tabakscultuur op de Veluwe, in de buurt van Amersfoort van dien tijd dagteekent.

Tabak behoeft slechts enkele maanden te velde te staan, zoodat de zomer der gematigde streken voldoende is om van dit tropisch gewas een loonnenden oogst te verkrijgen. Vandaar dat de cultuur zich over zulk een groot gebied uitstrekt; in Amerika tusschen 35° Z.Br. en 40° N.Br. en in Europa zelfs tot 60° N. en Z.Br. Niettemin heeft het klimaat grooten invloed op de hoedanigheid der tabak; men vindt de fijnere soorten slechts tusschen 35° N. en Z.Br. Hoe groot het verschil in prijs van tabak kan zijn, moge blijken uit het feit, dat de duurste tabak, Havana-dekblad, ongeveer honderd maal zooveel opbrengt op de markt, als de goedkoopste soort Kentucky. Daartusschen ligt een geheele reeks van duurder en goedkooper merken, deels bruikbaar voor dekblad, omblad of binnenwerk van sigaren, deels als snijtabak in den handel gebracht of ter verwerking tot pruimtabak of snuif.

Weinig genotmiddelen hebben zich zulk een uitgebreid gebied veroverd. Met de plant heeft zich ook de naam over de wereld verspreid. Het woord „Tabago“ waarmede de bewoners van Cuba hun sigaar aanduiden, werd door de Spanjaarden overgebracht op de plant zelve; men vindt het meer of min verbasterd in bijna alle talen terug.

In Ned.-Indië is de tabak waarschijnlijk door de Portugeezen ingevoerd. De Inlanders rooken bijna uitsluitend sigaretten, met een dek van pisang- of palmblad, of van de schutbladen der maïs. Deze „strootjes“ waren in de eerste helft der 17e eeuw in Indië al zeer algemeen. Tabakpruimen heeft de Inlander waarschijnlijk van de zeelieden overgenomen, die, daar het rooken, uit vrees voor brand,

aan boord verboden was, op dezen vorm van genot aangewezen waren. Het pruimen van tabak gaat in den regel gepaard met het srihkauwen, dat in den Archipel een veel ouder gebruik is.

Weekblad voor Indië.

Inhoud van No. 4: De Timor-surprise, door M. van Geuns. — De vezeltentoonstelling te Soerabaja (met afb.), door v. d. L. — De nieuwe resident van Batavia (H. Rijfsnijder), met portret. — Indische oudgast-type (vervolg) door Gabriël. — Ind. penkrassen (vervolg), door Ofoei.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 34: Vezelcongres te Soerabaja. Litteratuurberichten, bewerkt onder toezicht van dr. J. Dekker (vervolg). — Geschiedenis van de wetgeving op de suiker in de verschillende productielanden en haar invloed op de suikerproductie en -consumptie (vervolg), door H. C. Prinsen Geerligts. — Bananencultuur, door dr. J. Dekker. — Nieuws uit Java's theedistricten (vervolg), door dr. A. W. Nanninga. — Proeve van eene verklaring van de sereh-verschijnselen van het suikerriet, door dr. H. M. Quanjer. — Het eerste vezelcongres te Soerabaja (vervolg). — Onderscheidingen en diploma's op de vezeltentoonstelling te Soerabaja. — Vergadering van den Preanger Kinabond. — De werving van werkkrachten in Ned.-Indië voor Malakka en andere buitenlandsche koloniën. — De Pamanoean- en Tjiasenlanden. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Nog zij de aandacht gevestigd op afl. 4 van den loopenden jaargang der „Lichtstralen op den akker der Wereld“, waarin onder het opschrift „Ant. A. Pennings in Bantam“, door den heer S. Coolsma een geïllustreerd overzicht wordt gegeven van de geschiedenis der zending in Bantam;

benevens op een nieuw, door de vereeniging Oost en West (afd. Informatie-bureau) uitgegeven geschrift, waarin de heer L. J. C. van Nes een uiteenzetting geeft van de werkring en vooruitzichten voor den ingenieur in Ned.-Indië (zie hoofdartikel).

Vervolg opgave van bladen en tijdschriften welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal, Laan v. Meerdervoort 187, Den Haag, die dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur vóór- tot 6 uur namiddags.

- Het Bat. Nieuwsblad t/m 2 Aug. 1911;
- De Locomotief t/m 1 idem;
- Het Soer. Handelsblad t/m idem;
- De Sumatrapost t/m 2 idem;
- De Sumatrabode t/m 4 idem;
- Tjahaja Sumatra t/m idem;
- Handelsberichten van het Min. van Landbouw;
- De Indische Mercur no. 35;
- De Banier no. 30;
- Weekblad voor Ned.-Indië no. 15;
- Bandera Wolanda no. 85;
- Witte Kruisblad no. 12;

Leeszaal HEULSTRAAT 17. DEN HAAG.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West“, Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9 uur tot 6 uur 's namiddags.

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bataviaasch Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra Courant, De Surinamer Courant, Soerabajasch Handelsblad, Nieuwe Soer. Crt., Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder: Hou en trou, Vrede door recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, Jong-Indië, De Boodschapper, Revue économique, Indische Gids, Weekblad voor den handeldrijvenden en industriëlen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Sociaal Weekblad, Ned. Zendingbode, Maandbericht van het Ned. Zending-genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien.

Het transport en verkeer, tijdschrift gewijd aan de belangen bij de scheepvaart, het spoorweg-, post-, telegraaf- en tolwezen enz., onder redactie van A. Verkerk.

EVERSEN & Co.
Tasmanstraat 142-148.
Telefoon 1854. DEN HAAG.
STALHOUDERIJ.
Levering van maand-Équipages.

N. V. MANUFACTUURHANDEL
A. SCHRODER & Co.
GROENMARKT 25/26 's-GRAVENHAGE
vestigen de aandacht op
hunne uitgebreide collectie
Herfst- en Winterstoffen.

A. A. BOLT
CONFISEUR & PATISSIER
& HOFLEVERANCIER
BANKASTRAAT 4c, 4d, 4e, 4f
's-GRAVENHAGE
ECHTE INDISCHE SPEKKOEK
OOK VERKRIJGBAAR IN „BOEATAN“
HEULSTRAAT 19

VLEU PIA KUNSTPEL- ORG VERHUUR. PIANO's van f 5.— VLEUGELS „-8.— REPARATIE. RU Afd. Gebruikte SPECIALE INRICHTING voor de	GOOSEN & SWAGERMAN DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149.	GELS. NO'S. PIANO'S. ELS. p.m. off f 50.— p.j. af. „ „-80.— „ „ STEMMEN. IL. Instrumenten. voor het GEREEDMAKEN TROPEN.
--	--	--

ONTWAKING
ALGEMEEN MAANDSCHRIFT VOOR LETTEREN,
KUNST, SOCIOLOGIE EN WETENSCHAP.
ONDER REDACTIE VAN:
GEORGES EEKHOUD, JACQUES MESNIL, LOD.
BAECKELMANS, ARY DELEN, WILLEM GIJSSELS
OSCAR SIX, GUSTAAF VERMEERSCH.
BESTUURDER: SEGHER RABAUW.
Uitgave van: „t Kersouwen“ te Antwerpen.
Adminstr. voor Holland: Overtoom 442, Amsterdam
Prijs per jaargang van 12 afleveringen f 3.—
Losse afleveringen f 0.30.
PROSPECTUS en PROEFNUMMERS op aanvraag GRATIS.

Verslag van de Handelsvereniging te Soerabaja over het jaar 1910.

Jaarverslag van de Vereeniging „Tot Steun” over het jaar 1910.

Zendings-Studie.

Afl. 3 van „Hoe wij steunen en gesteund worden”, orgaan der vereeniging „Tot Steun”.

7e Jaarverslag van het „Bureau voor Handelsinlichtingen”.

La Gazette de Hollande.

Nederl. Staatscourant.

En tal van andere brochures, jaarverslagen, enz.

MEDEDEELINGEN.

Van het Informatie-Bureau:

(Heulstraat 17).

Ter plaatsing als tijdelijk adspirant-ingenieur bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken in Ned.-Indië, met een verband van 5 jaren worden gevraagd ingenieurs, bij voorkeur Nederlanders, waarvoor in aanmerking kunnen komen zij die aan eene der Deutsche technische hoogeschoolen dan wel aan het Polytechnisch-Instituut te Kopenhagen hun diploma verwierven.

De aanvangsbezoldiging bedraagt f 250 's mds. Na twee jaren dienst volgt bij voldoende geschiktheid en goede plichtsbetrachting bevordering tot ingenieur, op eene bezoldiging van f 350 's mds., welke door periodieke verhoogingen tot f 1000 per maand kan stijgen.

Aan de uitzending naar Indië is verbonden:

a. vrije overtocht naar Indië en terug als gouvernementspassagier der eerste klasse, c.q. ook voor het wettig gezin;

b. eene gratificatie voor uitrusting ten bedrage van f 1500;

c. een voorloopig traktement van f 150 's mds. ingaande met den dag van inschepping naar N.-I.

Na afloop van het vijfjarig verband of wanneer eerder ontslag moet worden verleend wegens welbevoegde ziels- of lichaamsgebreken buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering) wordt eene gratificatie toegekend ten bedrage van drie maanden traktement en bestaat gedurende één jaar recht op overtocht naar Europa op bovengenoemde voet.

Zij die voor uitzending naar Nederlansch-Indië ter plaatsing op den bovengenoemden voet in aanmerking wenschen te komen, behooren zich, bij gezegd adres, te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van:

a. hun diploma;

b. een door de bevoegde autoriteit afgegeven bewijs van goed maatschappelijk gedrag, dat, indien het in het buitenland is opgemaakt, bovendien gelegaliseerd moet zijn bij een Nederlandsche gezantschap of consulaat;

c. hun geboortebewijs;

en voor hen die Nederlander zijn:

d. een door den Commissaris der Koningin in de betrokken provincie afgegeven certificaat, ten blyke dat hij voldaan heeft aan de verplichtingen, welke uit de wet op de nationale militie voor hen zijn voortgevloeid.

In het adres moet worden vermeld of de candidaat gehuwd is en c. q. het aantal en de leeftijd zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van fysieke geschiktheid voor den Indischen dienst.

Zij die ter beschikking van den Gouverneur-Generaal worden gesteld, verbinden zich tot teruggave van alle gelden welke aan hen en te hunnen behoeve zullen zijn voldaan ter zake van overtocht en van gratificatie voor uitrusting, indien zij binnen den tijd van vijf jaren na aankomst in Nederl.-Indië, anders dan ten gevolge van welbevoegde ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan, worden ontslagen, of indien zij niet binnen den hun aangewezen tijd naar Ned.-Indië vertrekken, dan wel de reis derwaarts moedwillig afbreken.

Ned. Staatscourant van 27 en 28 Aug. 1911, no. 201.

Officiële Berichten.

Uit de Javasche Courant van 30 Juli 1911. No. 60.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den ambtenaar bij de in- en uitvoerrechten F. W. C. N. v. Mens; den ass.-resident F. H. D. H. von Ende; den ingenieur W. A. van der Meulen; den pres. van den Raad van Justitie Mr. M. L. Andrée Wiltens en de controleurs W. C. van Gelder en V. Obdoijn.

Ontslagen: op verzoek eervol de klerken W. J. van Zutphen en J. E. Spangenberg; de president van de weeskamer te Padang G. L. Holland; de klerk L. A. J. L. Weintré; de commies J. H. A. van Heeteren; de ambtenaar bij de in- en uitvoerrechten E. H. C. Jansen.

Belast: met de waarneming der betrekking van comm. v. pol. 2e kl. E. de Munck Mortier; met 't geven van onderricht in de Maleische taal aan de opleidingschool voor Inlandsche rechtskundigen te Batavia de 1e luit. G. V. Lettinga.

Gesteld: ter beschikking van den Directeur van B.B., H. Raat; van den Algemeenen Secretaris D. C. A. Lugt Wzn.

Benoemd: tot architect P. K. van Gemert; tot administrateur 3e kl. bij de gouv. pandhuizen J. Martens; tot griffier van den R. v. J. te Soerabaja Mr. A. M. Z. Westrik; tot commies te Tegal H. J. R. Bastiaans; tot ass.-res. van Krawang J. C. Bedding; van Rembang H. A. Hoozoo; van Goe-noeng Kidoel J. D. Hunger; tot ingenieur J. G. Spengler; tot stationscommies J. Scheffer; tot commies A. E. F. Gomis; tot voorzitter van de landraden te Madioen en Ponorogo Mr. H. J. Canter Visscher; te Kraksaan Mr. A. W. de Haan; bij het Dept. van Justitie: tot 2en commies L. H. L. Voll; tot 3en commies C. B. Jacques; tot tijdelijk 2en commies H. A. Warnars; bij de Inspectie van Financiën: tot inspecteur C. Ferguson; tot adj.-inspecteur Mr. L. A. C. Kolff.

Militair Departement.

Bevorderd: tot kapitein de 1e luitenants S. van Exter; W. F. van Vliet; W. N. A. van Es en W. R. H. van Alderen; tot 1en luit. de 2e luit. C. W. Geerlings; G. A. van der Nagel en P. J. de Graaff. Overgeplaatst: naar Batavia de kap.-kwartierm. J. F. Deibert.

Hersteld: in activiteit de 1e luit.-kwartierm. F. W. Haus.

Uit de Javasche Courant van 1 Aug. 1911. No. 61.

Civiel Departement.

Ontelagen: op verzoek eervol de opzichter J. F. van Leeuwen; de klerk E. F. Corbet en mej. J. M. Worms; de onderwijzeres mej. J. de Quant.

Tijdelijk toegevoegd: aan den hoofdinspecteur, chef van den dienst der opiumregie, de controleur J. W. A. F. Zeeman.

Benoemd: tot opzichter bij den waterstaat en B. O. W., H. E. Rookmaaker; tot onderwijzer 1e kl. O. Visser; tot telegraafopzichter E. O. Brauer en L. A. van Rees; tot ambtenaar bij de in- en uitvoerrechten R. Edwards van Muijen; tot adjunct-chef bij de S.S. op Java P. Perdijk; tot commies W. A. Tankulung, F. A. J. A. Berg en J. W. van der Smitte.

Militair Departement.

Ontslagen: eervol als militaire commandant van de Lampongsche districten de kapitein der inf. J. L. van Nues; van Tapanoeli de kapitein L. F. de Kroon.

Benoemd: tot militairen commandant der Lampongsche kapitein R. E. Filet; van Tapanoeli de kapitein W. C. Gerlach;

Bevorderd: tot 1en luit.-kwartierm. J. J. Felix.

Geplaatst: te Batavia de luit.-kol. G. W. Honigh. Ontheven: eervol van zijn betrekking als instructeur bij het legioen van Mangkoe Negoro te Soerakarta de kapitein K. J. C. Rijnen.

Geplaatst: respectievelijk bij het 18e en 11e bat. de 2e luit. A. D. P. Dominicus en A. J. L. de Groot; bij het 17de de idem T. van Dijk.

Overgeplaatst: bij het R. H. 2e depôt-bat. de 2e luit. R. J. E. Muring; bij het 1e bat. de kapitein K. J. C. Rijnen; bij het 13e bat. de 1e luit. G. J. A. van Eck; bij het 4e bat. de 1e luit. J. F. Haver Droeze en de 2e luit. K. van Erpecum; bij 't garn. bat. van Palembang en Djambi de 2e luitenant U. J. Heil; naar Tjimahi de 1e luit. P. T. de Jongh Swemer; bij het 3e bat. de 2e luit. G. F. V. Gonsen.

Lijst van aangekomen en vertrokken Passagiers uit en naar de Indiën.

Passagierslijst van het s.s. „Prins Willem I”; gezagvoeder A. R. Nyboer. Van West-Indië naar Amsterdam.

F. Akkerman; O. van Roggen en echtg.; mevr. A. de Flothow; G. A. Fijten, echtg. en d; mej. B. Dijkerman; *J. Engeltjes, echtg. en k; mevr. E. de Miranda; mej. A. Thijm; L. Thijm; mej. C. Thijm; J. de Wilde; S. C. Köpfschagel en echtg.; J. A. Schmidt; H. J. Otten; P. van der Vlies en echtg.; A. Exalto. — *Te Havre ontscheept.

Indisch Restaurant

□ Vereeniging OOST EN WEST. □

LAAN VAN MEERDERVOORT 187

□ TELEPHOON No. 2655. □

INDISCHE KOKKIE

□ PLAT DU JOUR f1.— □

DINERS van f1.50

UITZENDING van DINERS

- en allerlei SCHOTELS. -

P. B. VAN MOORSEL & Co.

KERKPLEIN 11-12 TORENSTRAAT 5-6
 NAAST HET HOOFDPOSTKANTOOR DEN HAAG
 TELEFOON N°. 2898

GOEDKOOPST ADRES VOOR HET GEHEEL OF
 GEDEELTELIJK INSTALLEEREN VAN WONINGEN

WISBRUN & LIFFMANN.

VEENSTRAAT 35-37. Tel. 2503. DEN HAAG.

Dames Modeartikelen.

Zijden stoffen, Fluweelen, Kantstoffen.
 Alle soorten Garneeringen, enz.

Balartikelen.

Het Weekblad voor den Handeldrijvenden en Industrieelen Middenstand,

:- verschijnt in 4 verschillende éditie. :-

Welk vakblad heeft de meeste annonces en wordt derhalve het best gelezen?

Vraag proefnr. (maar vergeet niet uw bedrijf, opdat de voor U bestemde editie worde gezonden) en oordeel zelf.

Amstel 18, Amsterdam.

N. LOEB, Noordeinde 109.

Kleeding en Meubilering op termijnbetaling.

20 gulden, per maand 2 Gld.

40 " " " 4 "

60 " " " 5 "

Verschenen de DERDE DRUK van:

De Africhting van den Politiehond, den Ambulance- en Oorlogshond.

EENE BEKNOPTTE HANDLEIDING

DOOR

M. KESSLER.

Bekroond met den Eersten Prijs op de XXVe Internationale Honden-Tentoonstelling van „CYNOPHILIA”, - gehouden van 22-24 April 1910 te AMSTERDAM.

1e Druk December 1908
 Prijs geb. f1.25 2e Druk Februari 1909 Prijs geb. f1.25
 3e Druk April 1910

UITGAVE DER N. V. ELECTRICHE
 DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO”
 DEN HAAG :: TEL. INTERC. 4424.e

ADVERTENTIËN.

VERWEEGEN & KOK

ZADELMAKERIJ

- Hoogstraat 23 - 's-GRAVENHAGE. Kalverstraat ^{88/}/₉₀ AMSTERDAM.

JACHTARTIKELEN.

Haagsche Philatelisten-Vereeniging

OPGERICHT 17 APRIL 1897

Erkend bij Kon. Besl. van 20 April 1903, No. 58, Staatscourant No. 110

De Vereeniging stelt zich ten doel:

10. De bevordering der postzegelkunde in het algemeen;
20. Het verzamelen van postzegels en poststukken tusschen hare leden te bevorderen en te vergemakkelijken.

In het bijzonder tracht zij dit te doen door:

- a) het doen circuleeren van koopboekjes, samengesteld door hare leden;
- b) het uitgeven van een tijdschrift;
- c) het vormen van een bibliotheek;
- d) het doen circuleeren van tijdschriften;
- e) het houden van verlotingen;
- f) het houden van bijeenkomsten.

Alle verdere inlichtingen worden verstrekt door den Secretaris-Penningmeester

TH. H. KLINKHAMER - Joan Maetsuyckerstraat 28.

VACANT

N.V. ELECTRISCHE DRUKKERIJ LUCTOR ET EMERGO

:: 's-GRAVENHAGE ::
AMALIA VAN SOLMSSTRAAT No. 2-4

1 September a. s. verschijnt:

:: ELEMENTEN DER PRACTISCHE ASTROLOGIE ::

DOOR
A. E. THIERENS

Dit werk van circa 13 vel druks zal bevatten hetgeen in cursus-vorm te Den Haag, Arnhem en Nijmegen (1910-1911) werd behandeld, en zal ook in den vervolge door den schrijver als leiddraad bij cursussen worden gebruikt.

Het tracht een schets te geven van de *logische grondslagen*, waarop de *practische astrologie* berust.

Het werk wordt uitsluitend gebonden in den handel gebracht.

Prijs . . . f 4.50

Uitvoerig prospectus wordt op aanvraag gaarne toegezonden

Van denzelfden schrijver verschenen in 1910:

- Theosofie, de Theos. Vereeniging en de Theos. Beweging, 50 pag. 8° royaal (ing. f 0.25 geb. „ 0.65)
- Drie Opstellen over Karaktervorming en Opvoeding, 100 pag. 8° kl. med. (ing. „ 0.50 geb. „ 0.80)

DE NIEUWE GIDS

[MEDE NIEUWE SERIE VAN DE TWINTIGSTE EEUW EN HET TWEE-MAANDELIJKSCH TIJDSCHRIFT] MAANDSCHRIFT VOOR LETTEREN, KUNST, WETENSCHAP EN WIJSBEGEERTE :: :: ::

ONDER REDACTIE VAN: Dr. A. ALETRINO, Dr. H. J. BOEKEN, LODEWIJK VAN DEYSSEL, Mr. FRANS ERENS, WILLEM KLOOS, JAC. VAN LOOY, FRANS NETSCHER

UITGAVE N. V. ELECTR. DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO“ DEN HAAG :: AMALIA VAN SOLMSSTR. 2-4 :: TELEPH. 4424

Weekblad voor Indië,

onder Hoofdredactie van M. VAN GEUNS,
te SOERABAJA.

Prijs per 3 maanden f 2.50

Men kan zich abonneeren bij den agent voor Nederland: Uitgevers Maatschappij „Het Gemeenschappelijk belang” NIEUWE MOLSTRAAT 20, DEN HAAG.

AUG. SAVELKOUL,

v/h. J. VAXELAIRE & Cie.,

BATAVIA, AMSTERDAM, SEMARANG,
SOERABAYA.

SPECIAAL ADRES voor

Indische Uitrustingen

EN

HEERENKLEEDING naar maat.

Voor inlichtingen of aanvragen
wendemen zich alleen tot mijn firma
te Amsterdam, daar ik in Nederland
geen filialen of vertegenw. heb.

R. PEUKERT

□ FIRMA F. HINTZE □

KUNST- EN IVOORDRAAIER
SPUISTRAAT 60 DEN HAAG

SPECIALITEIT IN ZELF VERVAARDIGDE
NATUUR BARNSTEENEN SIGAREN- EN
SIGARETTENPIJPEN □

RUIME KEUZE MEERSCHUIMEN EN
HOUTEN PIJPEN □ □

WANDELSTOKKEN.

REPAREREEN VAN PIJPEN, WANDELSTOK-
KEN, WAAIERS. □ □

VACANT

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Ind. talen.

W. B. REGENHARDT, } Maleisch }
Weimarstraat 309, 's-Gravenhage, } Soendaesch } gediplomeerd.
} Atjehsch. }

A. H. J. G. WALBEEHM, } Javaansch. }

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Hage.

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven

voor het hulp- of ondersteuningfonds der Vereeniging „Oost en West”: f.....

NAAM:

WOONPLAATS:

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag.

INSCHRIJVINGSBILJET.

De Ondergeteekende wenscht Lid te worden van de Vereen. „OOST EN WEST” en zijne contributie te bepalen op

Handteekening:

Woonplaats:

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Jaarverslag der Vereeniging 1909 en naamlijst der leden op 1 Januari 1911.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn, door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent frankeerkosten.

c. Onze Oost II:

Iets over den Inlander en zijn Zieleven, door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij de Firma MARTINUS NIJHOF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn verkrijgbaar gesteld:

a. Onze West:

I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRÛS;

II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao,

Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

Vereeniging OOST en WEST

Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer G. C. A. DE WITT, Reinkenstraat No. 56.

Twee Dames voor het maken van uitzetten.

Zes dames en één heer voor pianolessen.

Twee jonge dames voor vioollessen, ook aan eerstbeginnenden.

Eene Dame, weduwe (Duitsche), voor waarnemen van een huishouden, ook genegen bij weduwnaar met kinderen.

Juffrouw, oud 39 j., Prot., reeds 5 jaar in Indië geweest, wenscht weer als kinderjuffrouw met familie derwaarts te gaan.

Eene jonge dame voor het geven van lessen in teekenen en schilderen.

Eene dame voor het geven van lessen in de Engelsche taal.

Twee heeren voor het geven van lessen in Maleisch en Javaansch, waarvan één ook in Indisch Staatsrecht.

Eene dame voor het geven van lessen in de Fransche, Duitse en Engelsche taal; hoofdaacte middelbaar Engelsch en Lager Fransch en Duitsch.

Twee Dames voor het geven van lessen aan spraakgebrekkigen.

Eene Dame voor schrijf-, copiëer- of vertaalwerk uit het Fransch. Duitsch of Maleisch.

Drie geg. O.-I. militairen voor oppasser of magazijnknecht.

Eene Dame voor administratieve werkzaamheden.

Twee jonge meisjes die als kinderjuffrouw naar Java willen.

Eene Dame voor hygiënische ademgymnastiek.

Eene Dame voor zanglessen.

Een heer, oud-onderwijzer Kweekschool voor Inl. onderwijzers, voor het geven van lessen in de Maleische taal.

Twee bekwamelinnennaaiers, waarvan een uit naaien gaat van 9—5 uur.

Eene jonge dame voor Gouvernante naar Indië; heeft L. en H. acte en acte Fransch.

Eene jonge dame (diploma muziek, piano en zang), wenscht met eene familie naar Indie voor les geven aan kinderen en behulpzaam in het huishouden.

Onmiddellijk beschikbaar twee Zeebaboos voor de reis naar Indië.

Eene jonge dame, bekend met moderne talen, voor machineschrijven en stenographie.

Een juffrouw, oud 33 j., P.G., wenscht als kinderjuffrouw naar Indië te gaan, was reeds 3 jaar te Batavia als zoodanig werkzaam; spreekt Maleisch.

Indische dienstboden kunnen zich aangeven in LAAN v. MEERDERVOORT 187 voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid. Leden van O. en W., geen direct belanghebbenden, worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verlenen.